

Bijlage 4

Simon Jonas Nijveen (1858-1943)

Alinghoek 13 - Markeweg 10

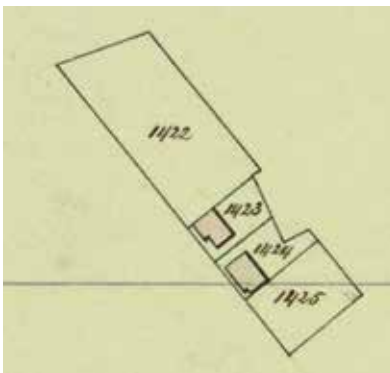
Inhoud

1.	Periode 1861-1943 Naiwitter - Nijveen	3
2.	Deportatie naar Duitschland	13
3.	Inventaris	15
4.	Verkoop onroerend goed (1942-1944)	18
5.	Rechtsherstel	20
6.	Vermogensbeheer	25
6.1.	Vermogensbeheer familie Nijveen	25
6.2.	Vermogensbeheer oorlogskopers en justieële oorlogsverkopers	40
7.	Overlijdens	48
8.	Notariaat	49
9.	Samenvatting	49
10.	De rol van de gemeente Borger	52
11.	Genealogie Nijveen	53

*Alinghoek 13, anno
2023
(Foto Ina Meilink)*

*Struikelstenen voor
Simon Jonas Nijveen
en Rosa Nijveen
(Foto Ina Meilink)*

*Kadastrale hulpkaart uit 1863 met
de percelen G1424 en
G1425 (BGRO1_G_127)*

*Kadastrale veldverkekaart uit 1863 met het perceel
G1424. De woning had de afmetingen van ongeveer
11 m (l) bij 7 m (b). Aan de zuidwestzijde was een
inspringing van ongeveer 1,5 m bij 1,5 m.*

1. Periode 1861-1943: **Naiwitter - Nijveen**

Alinghoek 13

Arend Jakobs Salomons (Nijewitter/Naiwitter) - Simon Jonas Nijveen

1861

In 1861 bouwde schoenmaker Jan Boelens (legger 1853) op een perceel bouwland, kadastraal bekend als G1406, een woning. De woning had de afmetingen van 11 m (l) bij 7 m (b). Aan de zuidwestzijde was een inspringing van 1,5 m bij 1,5 m. De woning kreeg het kadastrale perceelnummer G1424; de tuin G1425. Deze percelen waren door Jan Boelens van Harm Dilling gekocht. Er was hiervoor een onderhandse akte opgemaakt.¹

Arend Jakobs Salomons

Alinghoek 13

Op 14 december 1872 vond in het logement van Koopman te Gieten onder leiding van notaris Jacob Willem Louis Vroom uit Gieten een openbare veiling plaats, waarbij de woning op het adres Alinghoek 13 te koop werd aangeboden. Eigenaar Jan Boelens was in gebreke gebleven rente en aflossing van een lening tegen een rente van 4,5% van Steven ten Doornkaat, leerlooier te Wildervank, te betalen. Boelens had dit bedrag in 1865 geleend, waarbij de woning op het adres Alinghoek 13 als zekerheidsstelling gold. In 1872 woonde Boelens in Beilen.² Behalve een huis met erf, sectie G1424, groot 0.03.80 ha, werd ook een tuin, sectie G1425 groot 0.06.60 ha en een perceel bouwland, sectie G1402, groot 0.05.50 ha geveild. De hoogste bieder was Arend Jakobs Salomons, ook genaamd Arend Jakobs Nijwitter (Naiwitter), koopman te Drouwen. Hij kocht de drie percelen voor f. 395,00. Nijwitter ging zelf in het huis wonen.³ In akten, welke na 1872 zijn opgemaakt, werd Arend Jakobs Nijwitter (Naiwitter) Arend Jakobs Salomons genoemd. Deze naam wordt verder gebruikt.

Vanaf begin 1873 woonde Arend Jakobs Salomons (1822-1891) op het adres Alinghoek 13 in Drouwen. Daarvoor woonde hij vermoedelijk op het adres Hoofdstraat 21 in Drouwen bij zijn broer Benjamin Naiwitter (1801-1893). Een paar jaar eerder, in 1868, was Arend Jakobs met Hendel Bollegraaf (1835-1894), weduwe van zijn broer Mozes, gehuwd. Binnen de joodse gemeenschap vond men het geen leviraatshuwelijk, omdat Hendel Bollegraaf een dochter had. Op 28 december 1875 kocht Arend Jakobs Salomons tijdens een publieke verkoop van Roelof Joling, wonende te Coevorden, voor f. 100,00 'perceel 12', Ploegstraat

1 *Hyp4, deel 226, nummer 27, 16-04-1860.*

2 *Hyp4, deel 56 nummer 146.*

3 *Hyp4, deel 386, nummer 77, 1872.*

11 Dat zijne nalatenschap omvat de helft van het navolgende Actief en Passief, als

Actief
 Huid, erf, tuin en bouwland te Drogenen gemeente Borger gelegen, kadastraal behoud in Sectie G nummers 1424, 1425, 1402, 53, 1025 en Sectie H nummer 64. Samen groot 60 aren 90 centemen, gemaardeerd of 390.
 Alligz, meubiliaren en verderen inboedel als 110.
 Bruides te veldt, als 33.
 Samen / 533.

Passief
 Aan L. Mathias, koopman te Assen, wegen geleend geld, blijkt uit onderken soke akte van Schuldbekentenis, dats 6 Mei 1874 / 200.

Fragment uit de Successiememorie van Arend Jakobs Salomons (www.alledrenten.nl)

12

Actief
 Huid en erf, staande te Drogenen gemeente Borger en by het kadastraal behoud in Sectie G N° 1424 groot 3 aren 0 centemen te veldt, passieken bouwland N° 1425 16 aren 60 centemen
 Reg 50 N° 52 53 - 10 aren 30 centemen
 N° 1402 - 5 aren 50 centemen
 En Sectie H N° 644 - 27 aren
 te samen gemaardeerd of / 390
 Schiedam d'ijer goederen zoo als betaald onder l'kta. E van artikel 23 ter met gemaardeerd of / 110
 totaal actief / 500

Passief
 Wegen geleend geld blijkt uit passieken van Abraham Boudhans waerende te Assen groot in kapitaal / 200 ten tande / 5 procent / 100
 van of den akte 18 9/4 geregistreerd te Assen den 17 July 1874 dat 114 folios nummer 3 Het achtsel bedrag / 500
 Het passief bedrag / 200
 Boekje Bilde / 300
 waaraan de helft behoort aan de erfversterker " " / 150
 Een reken van Dr. J. Kremer te Borger over medelkementen / 120,00
 Aan koperen waerkeren van de erfversterker 17,00
 samen bedrag / 177,00
 Ende l'kta. verklart de ondergetekende, dat door haare bevelen geen vruchtbare fidei commissie uitkering zijn vervallen of overgenomen. Hier Samen samen Regren met hem schizgen naar allen deers Franckje Meuwelken wordt ondergetekend in goet geheard

Drogenen den 2 Junij 1895
 Toekje Krijtler

Fragment uit de Successiememorie van Hendel Bollegraaf (www.alledrenten.nl)

sectie H644, groot 0.27.00'.⁴ De akte passeerde op 28 december 1875 bij notaris mr. Albertus Slingenberg te Coevorden.⁵

In 1879 kocht Salomons van Salomons & consorten en Lucas Willem uit Gasselternijveen (kadastrale legger 1050) een perceel heide, kadastraal G1156.

In hetzelfde jaar kocht Salomons tijdens een 'gerechtelijke verkoop' voor f. 300,00 twee percelen: G53, goorngrond, 'Tilkamp', genaamd, groot 0.10.30 ha, en een perceel bouwland, G522, groot 71,90 are, 'de Slonk' genoemd van Trientje Klasens uit Gasselternijveen, vrouw van schipper L.W. Salomons, Willemtien Klasens, vrouw van Salomon Willem Salomons, Willem Lucas Salomons en andere erfgenamen.⁶

Op 14 februari 1884 kocht Salomons van Harm Dilling, landbouwer te Hijken, voor f. 53,00 bouwland en heide, G1625, de verenigde percelen G1404 en G1405, een perceel brinkgrond, groot 0.07.70 ha.⁷

Verkoop

In 1881 verkocht Arend Jakobs Salomons de percelen G522 (bouwland) en G 1156 (heide) aan Joannes Diderik Dibbits (1829-1895), burgemeester van Borger (1856-1894).

Overlijden **Arend Jakobs Salomons**

Op 6 december 1891 overleed Arend Jakobs Salomons. De memorie van aangifte en successie van zijn nalatenschap werd op 21 juni 1892 bij notaris Cornelis de Groot te Borger opgemaakt.

Hij was overleden 'zonder bloedverwanten in de opgaande of de nederdalende lijn'. Op 25 mei 1877 had hij in een testament bij notaris Joannes Heppener in Borger vastgelegd dat zijn echtgenote, Hendel Bollegraaf, zijn enige erfgename was. Bij zijn overlijden bezat hij 'huis, tuin en bouwland te Drouwen, sectie G53, G1424, G1425, G1402, G1625 en H644', samen groot 60 are en 90 centiare en gewaardeerd op f. 390,00.

Verder bezat hij 'eenig meubilair en inboedel' ter waarde van f. 110,00, terwijl zijn 'vruchten te velde' een waarde hadden van f. 33,00. In totaal was zijn actief vermogen f. 533,00.

Zijn passief vermogen bestond uit een schuldbekentenis aan L. Nathans, koopman te Assen, wegens geleend geld, blijkens een onderhandse akte van schuldbe-

4 *Hyp4, deel 429, nummer 71, 1875.*

5 *Hyp4, deel 421, nummer 103 en deel 429, nummer 71.*

6 *Hyp4, deel 477, nummer 64, 30-01-1879. Zijn broer, Benjamin Naiwitter te Drouwen, kocht tijdens deze veiling voor f. 17,00 perceel 23, een gedeelte van sectie H1862, groot 0.01.50 ha, 'het Goornkje bij Naiwitter genaamd'.*

7 *Hyp4, deel 546, nummer 23. De akte passeerde op 14-02-1884 bij notaris Jan Warmolt van Roijen, te Borger.*

kentenis van 6 mei 1874, groot f. 200,00. Verder had hij wegens de behandeling van zijn ziekte nog schulden bij Fledderus, arts te Borger, voor geneeskundige behandeling in 1891, f. 36,00 en ‘aan de heer Doctor Damman de Witt te Gieten, als voren’ f. 4,00. Daarnaast waren er de begrafenis-kosten, f. 35,00. De helft van zijn nalatenschap was f. 111,50.

Een paar jaar later, op 16 oktober 1894, overleed Hendel Bollegraaf. De erfgenaam was Simon Jonas Nijveen, gehuwd met Hendels dochter Frouwtje Neuwitter. Uit de memorie van aangifte van 18 juni 1895 blijkt dat het echtpaar een huis en erf G1424 (3,06 are), percelen bouwland G1425 (6,6 are), G53 (10,3 are), G1402 (5,5 are) en H644 (27 are) erfde. Per abuis is G1625 (51,146 are) niet vermeld. Dit onroerend goed werd evenals in 1892 op f. 390,00 gewaardeerd. De roerende goederen werden, net als in 1892, op f. 110,00 gewaardeerd.

Verder was er een schuldbekentenis van f. 200,00 aan Abraham Boekbinder te Assen. De rente hiervoor was 5%. Voor medicamenten van arts J. Kremer te Borger stond nog een rekening van f. 22,00 open. De begrafenis-kosten waren f. 17,00.

Simon Jonas Nijveen

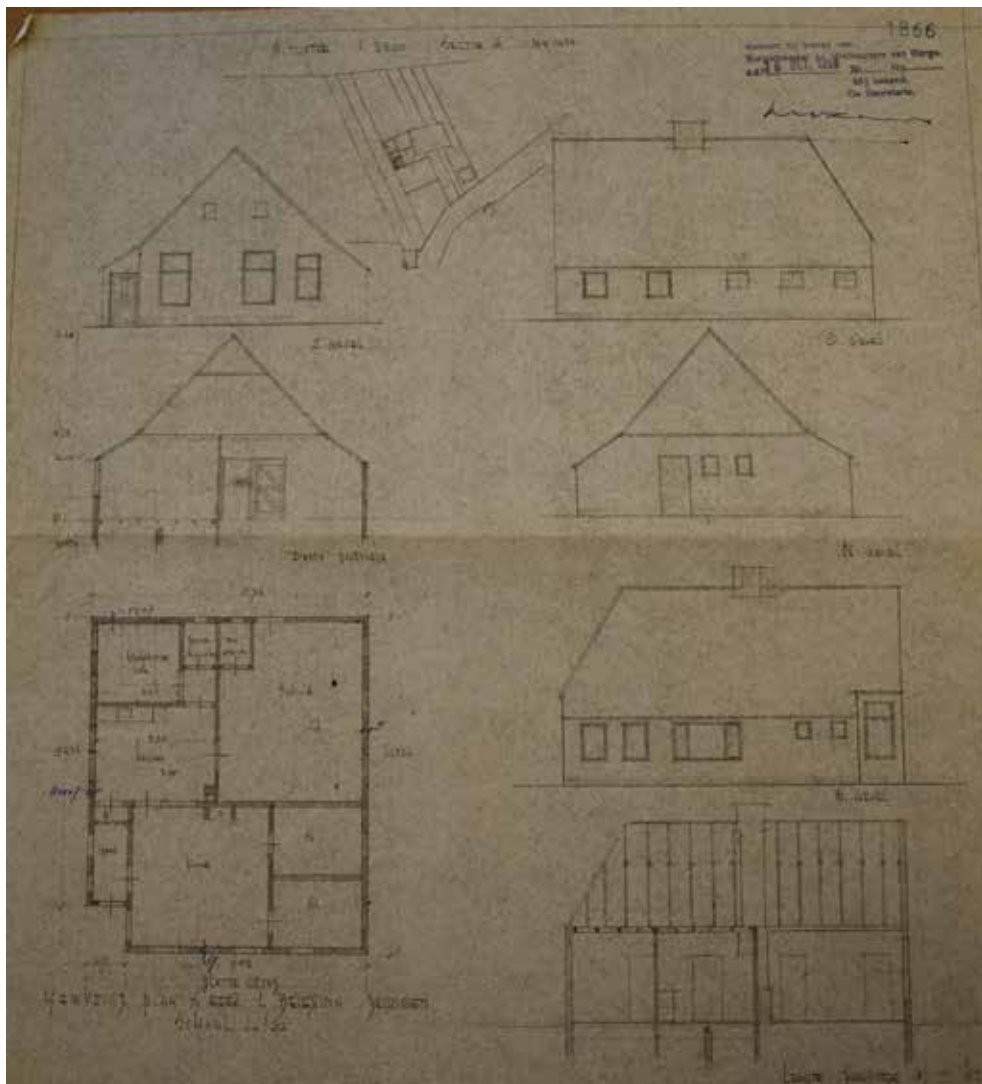
Simon Jonas Nijveen (1858-1943) was in 1887 getrouwd met Frouwtje Neuwitter (1861-1901), dochter van Mozes Jacobs Neuwitter (1817-1867) en Hendel Bollegraaf (1835-1894). Na het overlijden van Hendel Bollegraaf in 1894 waren Simon Jonas Nijveen en Frouwtje Neuwitter de erfgenamen.

Hierboven is het onroerend goed vermeld, dat zij uit de nalatenschap van Hendel Bollegraaf kregen. Verder bezat Simon Jonas Nijveen uit de erfenis van Jonas Nijveen, koopman te Drouwen, overleden in 1866 in Bonnerveen: G201, bouwland, 2 are en 20 centiare.⁸

Simon Jonas Nijveen en Frouwtje Neuwitter hebben vermoedelijk bij haar ouders ingewoond.

Van Simon Jonas Nijveen zijn er in het kadaster twee leggers te vinden met de nummers 4378 en 5618. Zijn persoonlijk onroerend goed staat vermeld in legger 4378.

De legger 5618 staat op naam van de broers ‘Jonas Nijveen of Simon Jonas Nijveen’. Deze namen zijn niet juist. Het moet zijn: Simon Nijveen en Simon Jonas Nijveen. In deze legger staat de woning op het adres Markeweg 10 (D62), kadastraal perceel G1950 vermeld en zes percelen bouwland, een gezamenlijke investering van de beide broers.

In 1958 liet landarbeider L. Beiring de bestaande woning op het adres Alinghoek 13 voor 'een gedeelte veranderen'. Een deel van de schuur werd tot keuken en slaapkamer verbouwd.

Hierboven is de bouwtekening uit het bouwdoosje 1866 (Gemeentearchief Borger) te zien. De woning lag in 1958 aan een zandweg.

De afmetingen van de woning in 1958 waren: voorgevel: 7,59 m; achtergevel 8,76 m, zijgevels: 9,23 m en 10,32 m. Dat zijn nagenoeg dezelfde maten als op de veldwerktekening van 1863 (zie bladzijde .. 2 ..): voorgevel: ca. 7 m; achtergevel: ca. 8,5 m; lange zijgevel ca. 11 m; korte zijgevel: ca. 9 m plus 2 m; inspronging: 1,5 m.

De tekening geeft een goed beeld van het uiterlijk en de binnenruimtes van het huis, zoals deze sinds 1863 is bevoond. De woning die in 1958 werd verbouwd, was bijna honderd jaar oud!

Legger 4378

In deze legger staan vermeld het onroerend goed dat uit de nalatenschap van zijn schoonouders (1894) op naam van Simon Jonas Nijveen kwam te staan: percelen bouwland G53 (10,3 are), G1402 (5,5 are), G1425 (6,6 are) en H644 (27 are). Ook een huis en erf G1424 (3,06 are) (Alinghoek 13) staan vermeld. Per abuis is een perceel bouwland, G1625 (51,146 are), niet vermeld.

Tussen 1893 en 1900 kocht Simon Jonas Nijveen in de secties G (Drouwen) en H (Borger) in de gemeente Borger dertien kadastrale percelen:

- G174, bouwland, 1 are en 26 centiare⁹ en G175, bouwland, 7 are en 30 centiare, in 1893 gekocht van landbouwer Willem Wigchering uit Gieterveen.¹⁰
- G176, bouwland, 1 are en 60 centiare, in 1893 gekocht van landbouwer Hendrik Wiggerink uit Borger.¹¹
- G169, bouwland, 2 are en 10 centiare¹² en G170, bouwland, 35 centiare, in 1895 gekocht van Harmens Nijenhuis, landbouwer te Bronneger.¹³
- H748, bouwland, 3 are en 60 centiare¹⁴ en H749¹⁵, bouwland, 4 are en 30 centiare, gekocht in 1895 van landbouwer Berend Dilling en zijn zoon, caféhouder Hendrik Arend Dilling, uit Drouwen.
- G203, bouwland, 72 centiare, gekocht in 1896 van landbouwer Lense Eggens uit Drouwen.¹⁶
- G206, bouwland, 1 are, 26 centiare, gekocht in 1896 van gemeente-ontvanger Jacob Meursing uit Nieuw-Buinen.¹⁷
- H646, bouwland, 11 are en 60 centiare¹⁸ en H1444, heide, 2 are en 50 centiare, in 1899 gekocht van gemeente-ontvanger Jacob Meursing uit Nieuw-Buinen.¹⁹
- H682, bouwland, 21 are en 40 centiare, in 1899 gekocht van klompenmaker Geert Eding Jacobszn. uit Drouwen.²⁰
- G207, bouwland, 1 are en 4 centiare, in 1900 gekocht van Hinderika Lussingh Wigchering, gehuwd met Hendrik Meursing, directeur glasfabriek, te Nieuw-Buinen.²¹

9 *Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel en nummer.*

10 *Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel en nummer.*

11 *Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel 673 en nummer 27.*

12 *Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel en nummer.*

13 *Hyp4, deel 690, nummer 53.*

14 *Hyp4, deel 460, nummer 28.*

15 *Hyp4, deel 534, nummer 46.*

16 *Hyp4, deel 486, nummer 12.*

17 *Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel en nummer.*

18 *Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel en nummer.*

19 *Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel en nummer.*

20 *Hyp4, deel 670, nummer 24.*

21 *Hyp4, deel 759, nummer 185.*

Kaart 1 (boven):

Op deze kaart staan linksboven de woningen van Simon Jonas Nijveen op de huidige adressen Alinghoek 13 (rechts) en Markeweg 10 en zijn kadastrale percelen in sectie H en in sectie G.

Kaart 2:

Op deze kaart staan de kadastrale percelen van Simon Jonas Nijveen uit legger 4378 (blauw), behorende bij Alinghoek 13 en uit legger 5618 (groen), behorende bij Markeweg 10.

Kaart 3 (boven): De situatie in 2023. Door de ruilverkaveling zijn de kleine percelen verdwenen.

Kaart 4: De kadastrale percelen van Simon Jonas Nijveen in sectie H met vermelding van de jaren, dat ze in zijn bezit en in bezit van zijn schoonvader Arend Jakobs Nainwitter/Salomons waren: H644 (1876-1919), H748 (1895-1943), H749 (1895-1943), H682 (1899-1919), H646 (1899-1919), H1444 (1899-1919). De percelen die in 1919 werden verkocht, kwamen in bezit van Derk Kuik uit Dronwen, later woonachtig in Gasselte. Twee percelen werden in 1943 aan Jan Berend Jalving verkocht. De kadastrale kaart is van 1832.

*Kaart 5
Simon Jonas Nijveen
(1858-1943)
bezat bij de Duitse
inval in Nederland,
10 mei 1940,
het volgend onroer-
rend goed:
G 1424 (Aling-
boek 13), Huis,
tuin en bouwland te
Drouwen, woning
met bouwland en
heide (G 1950,
Markeweg 10,
kadastrale legger
5618)
en de kadastrale per-
celen G53, G 201,
G1425, G 1625 en
in sectie H: H 748
en H 749.*

Legger 5618

De woning op het adres Markeweg 10 was in 1899 door arbeider Geert Mulder uit Drouwen, legger 4859, gesticht. Het had het kadastrale perceelnummer G1380. In legger 4859 werd zijn naam doorgestreept en vervangen door venter Jans Mulder uit Nieuw-Buinen. In 1924 werd deze woning met bouwland en heide (G 1950), groot 65 are en 70 centiare, verkocht aan Simon Jonas Nijveen.

In deze legger staan ook vier percelen bouwland van Simon Jonas Nijveen vermeld:

- G 171, bouwland, 36 centiare, gekocht in 1924 van landbouwer Dirk Homan uit Eext.²²
- G 202, tuingrond, 39 centiare, voor f. 4,00 gekocht in 1903 van de families Bruins/Martens uit Buinerveen.²³
- G 205 (G 2077), bouwland, 2 are, 80 centiare, 'goorn bij Hilbrands', gekocht in 1911 uit de nalatenschap van landbouwer Derk Ensing uit Drouwen, overleden te Drouwen op 18 februari 1911 voor een bedrag van f. 35,00.²⁴

²² Hyp4, deel 785, nummer 37.

²³ Hyp4, deel 824, nummer 57. Akte d.d. 18-12-1903, notaris Hendrik Rudolf Trip te Borger.

²⁴ Hyp4, deel 969, nummer 113. Akte d.d. 30-6-1911, notaris Hendrik Rudolf Trip te Borger.

- G 208, bouwland, groot 2 are, 20 centiare, geruild met spoorwegaarbeider Geert Kolthof uit Drouwen 'met gesloten beurzen' tegen G210, groot 2 are. Elk perceel werd op f. 10,00 geschat.²⁵

Verkoop (1918)

In 1918 verkocht Simon Jonas Nijveen de percelen

- H 644, bouwland, 27 are²⁶,
- H 646, bouwland, 11 are en 60 centiare²⁷,
- H 682, bouwland, 21 are en 40 centiare²⁸ en
- H 1444, heide, 2 are en 50 centiare.²⁹

De koper was arbeider Derk Kuik uit Drouwen (eerst D72, later D35), later woonachtig in Gasselte, arbeider.

2. 'Vertrek naar Duitsland'

Op 15 februari 1941 meldde Simon Jonas Nijveen zich op het gemeentehuis van Borger om zich, zijn vrouw Eva Lezer en zijn dochter Rosa als jood te laten registreren. Hij betaalde hiervoor f. 3,00 aan gemeenteleges. Op 14 juni 1941 overleed zijn vrouw Eva Lezer. Begin oktober 1942 was Nijveen te ziek om met zijn geestelijk gehandicapte dochter Rosa naar Durchgangslager Westerbork te worden getransporteerd. Huisarts Duursma schreef een medische verklaring dat Nijveen te ziek was. Een paar maanden later zou hij met zijn dochter Rosa vrijwillig naar het kamp zijn afgereisd.

Op maandag 12 april 1943 schrijft de onderluitenant van de marechaussee-groep Borger aan de burgemeester dat op zaterdag 10 april 1943 'Jonas Nijveen' [betreft Simon Jonas Nijveen] en zijn dochter Rosa 'vrijwillig en op eigen gelegenheid naar het Jodenkamp te Westerbork is [zijn] vertrokken' en dat hij de deur van de woning heeft verzegeld. De brief en de sleutel overhandigde hij aan de burgemeester.³⁰

11.	Nijveen, Simon Jonas	Gieteren, 24 Nov. 1858. Drouwen D 56.	iden	iden	zonder	gehuwd met Eva Lezer.	vier.
12.	Lezer, Eva	Coatwilde, 29 Aug. 1866. Drouwen D 56.	iden	iden	zonder	gehuwd met Simon Jonas Nijveen.	vier.
13.	Nijveen, Rosa	Borger, 15 Jun. 1891. Drouwen D 56.	iden	iden	zonder	ongehuwd.	vier.

Boven: een fragment van de lijst van joodse inwoners van de gemeente Borger met de namen van het gezin Nijveen. (GAB, inv. nr. 41)

Rechts: De gemeentelijke verantwoording van de ontvangsten 'legesgelden', welke een dag na het opstellen van de lijst werd gemaakt. (GAB, inv. nr. 41)

Datum	Namen	Nummers der kwitantie	Bedrag	Aan
15-2-41	S. J. Nijveen	1	f. 3,-	
17-2-41	B. M. Cohen	2	" 3,-	
17-2-41	F. Dalsheim	3	" 6,-	
18-2-41	M. Stern	4	" 4,-	

25 Hyp4, deel 1011, nummer 85, onderhandse akte, 13-07-1913.

26 Kadastrale gegevens zonder vermelding transportakte, deel en nummer. Komt uit de erfenis van Hendel Bollegraaf.

27 Hyp4, deel 755, nummer 80.

28 Hyp4, deel 754, nummer 93.

29 Hyp4, deel 759, nummer 185.

30 Gemeentearchief Borger, inventarisnummer 043.

WARENHUIS GEMEENTELIJK
 BORG ODOORN.
 Commandant.

Onderwerp: Aan
 Verzoeken van den Eerz. Burgemeester der gemeente
 Jodenwoningen.

B O R G E R.

Ik deel Uedeleuchtare geliefde
 mede, dat ingevolge Uw opdracht de
 woning van Jozua Nijveen te Gronwen,
 die op Zaterdag 10 April met zijn
 dochter naar vrijwillig en op eigen
 gelegenheid naar het Jodenkamp te
 Westerbek is vertrokken, door mij
 op Zaterdag 10 April 1943 is ver-
 gageid. De afrekening van de toegang tot
 deze woning wordt hierbij overgelegd
 en ter Uwer beschikking gesteld.

Borger 10 April 1943
 De Onder-luitenant.
 Groepcommandant.

[Handwritten signature]

De brief van de onderluitenant van
de marechaussee-groep van maandag
12 april 1943

POLITIE BORGER

Ingek. 13 APR. 1943
 No: 406.
 Uitgegeven aan:

INVENTARIS van kledingstukken, linnengoederen, lakens en schoenen
 afkomstig uit de Jodenwoning B.J. Nijveen te Gronwen,
 gemeente Borger.

1 pyama
 7 kussens.
 3 flanellen lakens.
 1 pelus.
 4 bedden.
 3 stukken vitrage.
 6 bedgerdijnen.
 5 lakens.
 3 handdoeken.
 3 jruken.
 3 sloopen.
 1 rok.
 2 onderrokken.
 3 tafelleeden.
 1 stuk looper.
 3 gestikte lakens.
 3 hemdrokken.
 1 mantel.
 2 schortén.
 1 taschje.
 2 jassen.
 1 trui.
 1 ojsal.
 3 mutsen.
 1 pet.
 1 schoorsteenlooper.
 2 vesten.
 2 broeken.
 1 kiel.
 1 kort jasje.
 1 sak met voddén.
 4 paar sokken.
 1 paar schoenen.
 1 bedovertrek.
 1 sak.
 1 paar pantoffels.

Op 21 Juni 1943 versonden aan de N.V.D.
 te Assen (Adres: "de Walvisch", Gedempte Ringel).
 De Burgemeester van Borger,
 Oorlogsvrijwilliger,

[Handwritten signature]

Op 20 april 1943 schrijft de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Borger op de persoonskaarten van Simon Jonas Nijveen en Rosa Nijveen dat zij op 20 april 1943 naar 'Duitschland' waren vertrokken.³¹

3. Inventaris

Twee maanden later, 21 juni 1943, werd in opdracht van burgemeester Jan Klazes Doornbos, een deel van de inboedel, kleding en beddengoed, op transport gezet naar de Nederlandsche Volksdienst aan de Gedempte Singel te Assen, de voormalige meubelzaak van Machiel van Oosten (Assen, 22-04-1899 - Auschwitz, 11-01-1943).³²

Over wat er met het overige meubilair is gebeurd, is niets bekend.

Omstreeks 6 maart 1944 ging Lambert Eding uit Elp met zijn gezin in het huis wonen.

4. Verkoop onroerend goed (1942-1944)

Verkoop landbouwgronden van Simon Jonas Nijveen (1942-1943)

Op grond van de verordening 102/1941 van 27 mei 1941 van de Duitse bezetter werd Simon Jonas Nijveen gedwongen zijn landbouwgronden te verkopen.³³

In 1942 werden aan landbouwer Jan Jalving Berendszn. te Drouwen verkocht:

- H 748, bouwland, 3 are en 60 centiare en
- H 749, bouwland, 4 are en 30 centiare.

De verkoopakte werd op 14 september 1942 bij notaris Adolf Grutterink door Rosa Nijveen namens haar vader Simon Jonas Nijveen en haar zuster Henderika ondertekend. De verkoopprijs was f. 120,00, terwijl er geen hypotheek op rustte.³⁴

Deze akte passeerde ruim een jaar na de afkondiging van de gedwongen verkoop van landbouwgronden. Jalving had op dat moment de beide percelen bouwland al in gebruik. Nijveen was op dat moment ernstig ziek.

Op 31 mei 1943 passeerde bij notaris Adolf Grutterink de akte, waarbij Klaas Hendrik Hartman namens de ANBO aan landbouwer/caféhouder Roelof Dries voor f. 600,00 de volgende landbouwgronden, behorend bij de adressen Alinghoek 13 (*blauw*) en Markeweg 10 (*groen*) verkocht:

- G169, bouwland, 2 are en 10 centiare;
- G170, bouwland, 35 centiare;
- G171, bouwland, 36 are, 20 centiare;

31 Gemeentearchief Borger, persoonskaarten van Simon Jonas en Rosa Nijveen.

32 Gemeentearchief Borger, inv. nummer 043.

33 Vos, Rechtsherstel, blz. 13-14.

34 Hyp4, deel 1667, nummer 123.

De oorlogskopers

Landbouwer Pieter van Boven uit Drouwen kocht G53.

Landbouwer/caféhouder Roelof Dries te Drouwen kocht percelen behorende bij Alinghoek 13: G169, G170, G176, G201, G206, G 207 en G2079 en percelen behorende bij Markeweg 10: G 171, G 202, G208 en G2077.

Landbouwer Lambert Eding kocht G1424, huis en erf, G1425, G 1402 en G1625.

Landbouwer Jan Jalving Berendszn. te Drouwen kocht H748 en H 749.

- G176, bouwland, 1 are, 60 centiare;
- G201, bouwland, 2 are, 20 centiare;
- G202, bouwland, 39 are, 20 centiare;
- G206, bouwland, 1 are, 26 centiare;
- G207, bouwland, 1 are, 4 centiare;
- G208, bouwland, 2 are, 20 centiare;
- G2077, bouwland, 2 are, 60 centiare;
- G2079 (was G174, G175 en G203), bouwland, 10 are en 20 centiare.

In de akte noteerde Grutterink dat Simon Jonas Nijveen en zijn dochter Rosa Nijveen in Drouwen woonden, terwijl hij wist dat zij naar Durchgangslager Westerbork waren gegaan. Op het moment dat de akte werd ‘verleden’, waren zij al vermoord.

Op de landbouwgronden van Simon Jonas Nijveen rustte geen hypotheek meer.³⁵ Roelof Dries had de bouwlandpercelen al in gebruik.

In 1943 werd aan landbouwer Pieter van Boven uit Drouwen verkocht:

- G53, bouwland, 10 are en 30 centiare.³⁶

In 1943 werden aan landbouwer Lambert Eding de volgende percelen verkocht:

- G1402, bouwland, 5 are en 50 centiare;
- G1424, huis en erf, 3 are en 80 centiare;
- G1425, bouwland, 6 are en 60 centiare en
- G1625, bouwland, 7,7 are.³⁷

Verkoop Alinghoek 13

Tijdens de eerste jaren van de Duitse bezetting woonde Simon Jonas Nijveen nog in zijn woning. Op de bewonerskaart van het adres Alinghoek 13 staat vermeld, dat hij op 20 april 1943 zijn woning heeft verlaten.

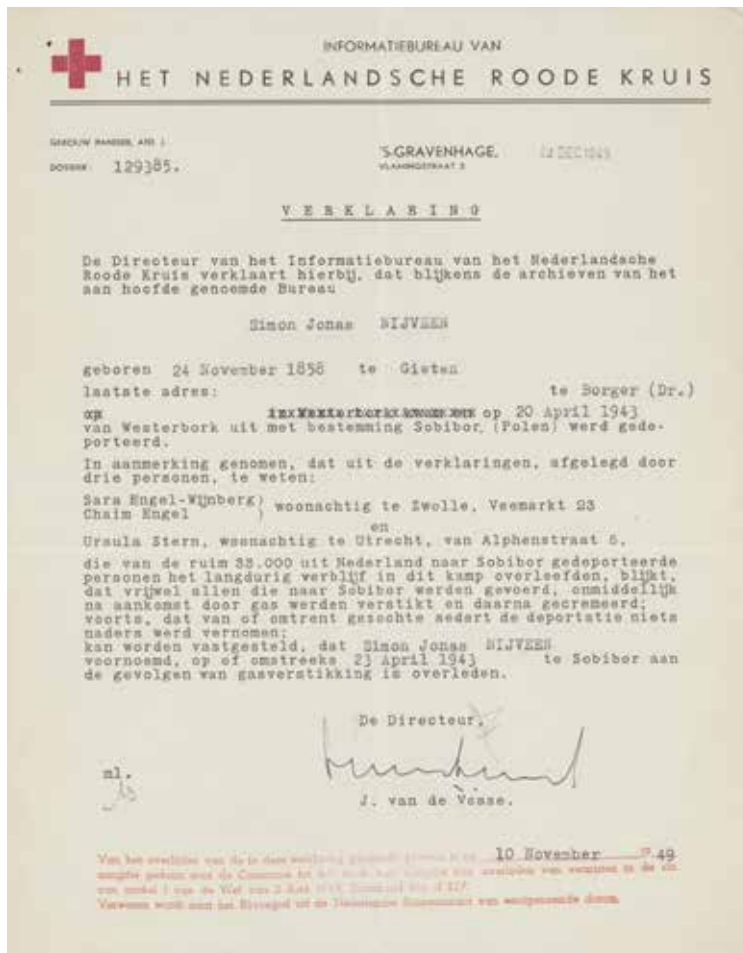
Op 5 oktober 1943 passeerde bij notaris Adolf Grutterink te Borger de verkoop van onroerend goed van ‘Siemon Jonas Nijveen, Henderika Nijveen en Rosa Nijveen, allen te Drouwen’. Het is opmerkelijk dat Grutterink hier ‘allen te Drouwen’ vermeld, terwijl hem bekend is dat Simon Jonas en Rosa Nijveen op dat moment niet meer in hun woning in Drouwen wonen. Zij waren op 10 april 1943 naar Durchgangslager Westerbork gegaan en van daaruit op transport gezet naar een concentratiekamp in Oost-Europa. Henderika Nijveen woonde voor de Duitse inval in Den Haag. In december 1940 huwde zij met de weduwnaar Sander Meijer. Op 29 oktober 1942 werd zij met haar man in Auschwitz vermoord.

Tijdens het passeren van de akte verklaarde Klaas Hendrik Hartman, administrateur, uit Nieuwolda, handelende voor Dirk Hidde de Vries van de ANBO, dat

³⁵ Hyp4, deel 1681, nummer 18, 31-05-1943, notaris Adolf Grutterink te Borger.

³⁶ Kadaster, Borger, legger 4378; geen hypotheekakte vermeld.

³⁷ Kadaster, Borger, legger 4378; geen hypotheekakte vermeld.

*Verklaring van het
overlijden van Simon
Jonas Nijveen
(Nationaal Archief,
dossier NL-Ha-
NA_2.09.16.11_
137415_0010)*

Naar Sobibor

Op dinsdag 6 april 1943 vertrokken 2.020 mensen naar Sobibor. Slechts twee vrouwen zouden het kamp en de oorlog weten te overleven: Selma (Sara) Wijnberg en Ursula Stern. Beide vrouwen waren bij aankomst in Sobibor door de SS uitgekozen om in het kamp te werken. Tijdens de opstand van 14 oktober 1943 wisten ze te ontsnappen en konden zo de hel van Sobibor overleven. In 2010 is Selma uitgebreid geïnterviewd voor het project *Late gevolgen van Sobibor*.³⁸

Chaim Engel (1916) uit Brudzev diende in het Poolse leger en raakte tijdens de bezetting van zijn land in Duitse krijgsgevangenschap. Vanuit het krijgsgevangenenkamp werd hij als jood op transport gesteld naar Lublin, van waaruit hij in november 1942 met zijn broer naar Sobibor werd overgebracht.

³⁸ <http://getuigenverhalen.nl/interview/overlevenden-interview-04-selma-engel-wijnberg>.

het door de NGV overgenomen onroerend goed voor f. 1.300,00 verkocht is aan Lambert Eding. Het betrof een huis met erf en bouwland te Drouwen, de percelen sectie G1402, G1424, G1425 en G1625 tezamen groot 0.23.60 ha. Het onroerend goed van Simon Jonas Nijveen was vrij van hypotheek.³⁹

Verkoop Markeweg 10

Op 29 oktober 1943 passeerde bij notaris Geert Jan Russen te Groningen de verkoopakte van het pand Markeweg 10 (voormalige huisnummers D52 en D62) te Drouwen, waarbij kandidaat-notaris Herman Westerhof te Groningen optrad als lasthebber van Dirk Hidde de Vries, waarbij hij het onroerend goed van 'Jonas Nijveen of Simon Jonas Nijveen', koopman te Drouwen, bestaande uit een huis met bouwland en heide te Drouwen, sectie G1950, groot 0.65.70 ha, voor f. 1.700,00 aan Wolter Rense van Bruggen uit Hoogkerk verkocht.⁴⁰

Verkoop Alinghoek 13

De 'oorlogskoper' van de woning van Simon Jonas Nijveen op het adres Alinghoek 13, Lambert Eding, woonde er van 6 maart 1944 tot 10 april 1947. In verband met rechtsherstel moest Eding de woning in 1947 verlaten. Na zijn vertrek werd de woning verhuurd aan: Hendrik Vos van 12 november 1945 tot 6 oktober 1947 en aan Arend Wanders van 6 oktober 1947 tot 11 augustus 1949.

5. Rechtsherstel

Alinghoek 13

In 1946 bezocht Simon Kan uit Terneuzen, oomzegger van Simon Jonas Nijveen, de notarissen Gerrit Grutterink in Borger en Otto Wichers in Exloo en het Nederlandsch Beheersinsituut, afdeling Assen. Bij deze bezoeken drong hij erop aan dat er aktes van rechtsherstel voor de onroerende goederen van zijn oom en zijn nichten zouden worden opgesteld. Er waren in 1946 nog geen aktes van overlijden van Nijveen en zijn beide dochters opgesteld.⁴¹

Het zou nog tot 26 augustus 1947 duren voordat de akten van rechtsherstel bij notaris Otto Wichers werden ondertekend. Bij de ondertekening hiervan waren behalve notaris Otto Wichers ook notaris Gerrit Grutterink uit Borger en Klaas Wesseling, kandidaat-notaris uit Borger aanwezig. De akten waren tevoren opgesteld en wat de inhoud betreft door alle betrokkenen akkoord bevonden.

39 *Hyp4, deel 1685, nummer 64.*

40 *Hyp4, deel 1687, nummer 23.*

41 *NA, NBI, Simon Jonas Nijveen, toegangsnummer 2.09.16.11, dossier 137415, nummer 186.*

Emmer Courant, 15 juli 1946.

Notaris Adolf Grutterink (1882-1945) was vlak voor de bevrijding overleden. Hij had tijdens de bezetting akten van verkoop van joods onroerend goed opgesteld. Zijn zoon Gerrit Grutterink werd in 1946 tot zijn opvolger benoemd. Hij was aanvankelijk bewindvoerder voor Simon Jonas en Rosa Nijveen; daarna was hij betrokken bij de akten van rechtsberstel.

Grutterink vertegenwoordigde drie partijen. Hij was als bewindvoerder over het vermogen van Simon Jonas Nijveen en Rosa Nijveen aanwezig.⁴² Ook vertegenwoordigde hij namens Marcus Drielsma, advocaat en procureur uit Den Haag, Sander Meijer en Henderika Nijveen.⁴³ Verder trad hij op als vertegenwoordiger van het bestuur van de Niederländische Grundstücksverwaltung. Het nieuwe bestuur werd na de bevrijding geacht orde in de chaos te scheppen. Deze organisatie kreeg te maken met vorderingen van oorlogsverkopers die het geld dat zij in de aankoop van joods onroerend goed hadden besteed, terugvorderden.

Wesseling, kandidaat-notaris bij Grutterink te Borger, was als lasthebber van Jan Smallenbroek aanwezig. Smallenbroek beheerde als vertegenwoordiger van het Nederlandsch Beheersinstituut, het vermogen van oorlogskoper Lambert Eding, die was geïnterneerd.

De twee comparanten, Grutterink en Wesseling, verklaarden dat blijkens akte van transport van 5 oktober 1943⁴⁴ de onroerende goederen van Simon Jonas Nijveen, Rosa Nijveen en Henderika Nijveen door de NGV voor een prijs van f. 1.300,00, aan Lambert Eding waren verkocht. Het betrof een huis met erf en bouwland te Drouwen, Alinghoek 13, sectie G1424, G1425, G1402 en G1625, samen groot 23,6 are. De beide comparanten verklaarden dat deze onroerende goederen tot de deportatie van Simon Jonas Nijveen en Rosa Nijveen bij hen in gebruik zijn geweest. De koopsom, f. 1.300,00, was door Eding aan de NGV betaald. De aanvaarding van het onroerend goed was op 5 oktober 1943.

De onroerende goederen waren in 1947 voor een jaarlijkse huurprijs van f. 104,00 verhuurd. Dit huurbedrag was vanaf 1 oktober 1945 ten kantore van de bewind-

42 *Hij was door het Nederlandsch Beheersinstituut, vertegenwoordiging Assen, op 21 januari 1946 als bewindvoerder aangesteld.*

43 *Drielsma was door het Nederlandsch Beheersinstituut, Bureau Den Haag, op 11-11-1946 als bewindvoerder voor het echtpaar Meijer-Nijveen aangesteld.*

44 *Hyp4, deel 1685, nummer 64, 5 oktober 1943.*

voerder Grutterink betaald, welke gelden op een gemeenschappelijke rekening Eding/Nijveen waren gestort. De lasten voor het onroerend goed werden van deze rekening betaald.

Eding had persoonlijk vanaf 5 oktober 1943 tot 1 oktober 1945 het genot gehad van dit onroerend goed. Door de comparanten werd aan dit genot een waarde van f. 200,00 toegekend.

Nadat bovenstaande afspraken waren gemaakt, ging men over tot het rechtsherstel. De overeenkomst van overdracht van het onroerend goed van 5 oktober 1943 werd als 'nietig' verklaard, Simon Jonas, Rosa en Henderika Nijveen, bleven eigenaren van het onroerend goed.

Daarnaast kreeg 'oorlogskoper' Eding een vordering op de NGV van f. 1.300,00 minus de door NGV betaalde kosten ad. f. 55,13. Per saldo was de vordering f. 1.244,87. Verder moest Eding aan Simon Jonas Nijveen, Rosa Nijveen en Henderika Nijveen een bedrag van f. 200,00 betalen 'wegens genot van voormelde onroerende goederen'.

De kosten voor het opstellen van de akte en de kosten die verschuldigd waren aan de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad van Rechtsherstel, samen een bedrag van f. 61,25, moesten door Simon Jonas, Rosa en Henderika Nijveen worden betaald. Zij ontvingen dit bedrag terug van Eding.

Verder werd opgenomen dat deze verklaring van rechtsherstel niet geacht mag worden als een erkenning dat de NGV schuldenaar van deze vordering is.

Eding was schuldig aan Simon Jonas, Rosa en Henderika Nijveen het vruchtgebruik van de onroerende goederen, f. 200,00, plus de kosten van rechtsherstel f. 61,25, samen f. 261,25.

Eding moest verder over het onafgeloste deel van de schuld vanaf heden t/m de dag van aflossing 4% rente betalen. Tot meerdere zekerheid voor de terugbetaling werd door de lastgever Smallenbroek aan Simon Jonas, Rosa en Henderika Nijveen in pand gegeven de gecedeerde vordering van Eding ten laste van de NGV.⁴⁵

Op 26 augustus 1947 vond bovengenoemd rechtsherstel (kadastrale percelen G1402, G1424 (huis en erf), G1425 en G1625) plaats en werd de akte van 5 oktober 1943 (deel 1685, nr 64) als 'nietig' verklaard. Hierdoor kregen de erfgenamen van Simon Jonas Nijveen en zijn beide dochters hun bezittingen terug.

Markeweg 10

Het rechtsherstel van het onroerend goed van Simon Jonas Nijveen op het adres Markeweg 10 vond eveneens op 26 augustus 1947 op het kantoor van notaris Otto Wichers te Odoorn plaats. Behalve Wichers waren andermaal notaris Gerrit Grutterink en kandidaat-notaris Klaas Wesseling aanwezig.

45 Hyp4, deel 1731, nummer 98, akte d.d. 26-08-1947, notaris Otto Wichers te Odoorn.

DROUWEN		Alinghoek 13		Huisnummer 50 13	
Hoofd van gezin of samenwoning (naam, voornaam en voorletters)	Datum aangifte		Vorige woonplaats (of adres, ?)	Nieuwe woonplaats (of adres, ?)	Aantekeningen
	in	uit			
Eding, Lambert	6 Oct 47	11 Aug 49	J 54	Bussellama D 17a	getuud
Vanders, Arend	12 Nov 45	6 Oct 47	D 50	J 54 Westhoff Brink 11	
Yoo, Hendrik	12 Aug 49	15 Sep 56	D 61		
Halsbeef, Albert	23 Sep 56		Woonwag Spoorstr. 51		
Beijering, Lena	1 Jan 83		zie no 6.		

Bewonerskaart Alinghoek 13 (Gemeentearchief Borger-Odoorn)

DROUWEN		Markeweg		Huisnummer 10	
Hoofd van gezin of samenwoning (naam, voornaam en voorletters)	Datum aangifte		Vorige woonplaats (of adres, ?)	Nieuwe woonplaats (of adres, ?)	Aantekeningen
	in	uit			
Schuttrups, Roelof	--	14 aug 59	--	overleden	1/geh. dochter
Schuttrups, Hillechien M.G.	9 Nov 40	15 Nov 40	D 62	B 61	
huet, Jan	15 Nov 40	1 Mei 41	Anloo	D 51	
Bras, Willemina G. wed. Schuttrups	14 aug 59	14 jul 73	uit no 1	overleden	
Buudkamp, Hendrik	5 jul 73	16 jul 73	van op Nw-Buinen	Anloo	
Heikens, Hendrik	1 okt 76	2 mei 80	Rosenlaan 20	Gasselte	
Bode, Dirk	1 okt 80		Stadskanaal		samenwoning getuud
Hulzinga, Jantje E J M	1 okt 80	8 apr 81	Stadskanaal	zie nr 7	
Hulzinga, e.v. Bode, Jantje E J M	1 jan 83		zie nr 7		

Bewonerskaart Markeweg 10 (Gemeentearchief Borger-Odoorn)

Grutterink vertegenwoordigde drie partijen. Hij was als bewindvoerder over het vermogen van Simon Jonas Nijveen en Rosa Nijveen aanwezig.⁴⁶ Ook vertegenwoordigde hij namens Marcus Drielsma, advocaat en procureur uit Den Haag, Sander Meijer en Henderika Nijveen.⁴⁷ Verder trad hij op als vertegenwoordiger van het bestuur van de Niederländische Grundstücksverwaltung.

Wesseling was lasthebber van Wolter Rense van Bruggen, volgens een onderhandse akte van volmacht Klaas Jan Kraan, kandidaat-notaris te Groningen, welke in op-

46 Hij was door het Nederlandsch Bebeersinstituut, vertegenwoordiging Assen, op 21 januari 1946 als bewindvoerder aangesteld.

47 Drielsma was door het Nederlandsch Bebeersinstituut, Bureau Den Haag, op 11 november 1946 als bewindvoerder voor het echtpaar Meijer-Nijveen aangesteld.

dracht van het Nederlandsch Beheersinstituut het beheer voerde over zijn vermogen. Blijkens een akte van transport van 29 oktober 1943, verleden voor de destijds te Groningen gevestigde notaris J.G. van Russen⁴⁸, door de NGV het onroerend goed van de eigenaar Simon Jonas Nijveen was 'geroofd' en voor de prijs van f. 1.700,00 aan Van Bruggen was verkocht: een huis met bouwland en heide te Drouwen, G1950, groot 65,7 are.

Deze woning, Markeweg 10, was door Simon Jonas Nijveen tijdens een veiling blijkens processen verbaal van inzet en toeslag op respectievelijk 11 februari 1924 en 25 februari 1924 gekocht.⁴⁹

Grutterink en Wesseling verklaarden dat de woning voor een huurprijs van f. 2,00 per week aan Roelof Schutrups was verhuurd. Schutrups heeft aan Van Bruggen f. 50,00 betaald, terwijl de huur welke nadien door Schutrups is betaald, ten kantore van G. Grutterink is gestort op de rekening ten name van Nijveen en Van Bruggen tezamen.

De koopprijs van f. 1.700,00 in 1943 werd door Van Bruggen aan de NGV betaald. Volgens de administratie van de NGV was na aftrek van de kosten, f. 71,76, een bedrag van f. 1.628,24 ontvangen. Grutterink en Wesseling erkenden deze bedragen als juist. Het perceel was in 1943 vrij van hypotheek.

Na dit alles te hebben vastgesteld, werd overgegaan tot rechtsherstel.

De akte van transport van 29 oktober 1943⁵⁰ werd 'nietig' verklaard.

Nijveen bleef eigenaar, terwijl ook de inning van de huur, f. 50,00, ten onrechte door Van Bruggen heeft plaatsgevonden. Dit bedrag zal aan Nijveen moeten worden terugbetaald.

Van Bruggen mocht op dat bedrag in mindering brengen de door hem betaalde grondbelasting en alle andere vaste lasten die door hem terzake van het vastgoed betaald waren, welke lasten door Grutterink en Wesseling op f. 50,00 werden gesteld. De kosten van de akte voor rechtsherstel kwamen ten laste van Van Bruggen.

Verkoop woningen

Op 2 september 1948 werden de beide woningen van Simon Jonas Nijveen met toestemming van de bewindvoerders, M.J. Gans en mr. Marcus Drielsma, verkocht:

- Een behuizing (Markeweg 10) met bouwland en heide te Drouwen, G1950, groot 35,7 are, werd voor f. 1.100,00 aan bewoner Roelof Schutrups, arbeider te Drouwen, verkocht.⁵¹

48 Hyp4, deel 1687, nummer 23, 29 oktober 1943.

49 Hyp4, deel 1274, nummer 91, gekocht op 11 februari 1924 en 25 februari 1924.

50 Hyp4, deel 1687, nummer 23, 26 augustus 1947.

51 *Vorige transacties: verkregen op de veiling van 24/25-2-1924, Hyp4, deel 1274, nummer 93; verkocht volgens akte van 29-10-1943, Hyp4, deel 1687, nummer 23 aan W.R. van Bruggen, akte van rechtsherstel, 26-08-1947, Hyp4, deel 1731, nummer 97 en Hyp4, deel 1758, nummer 6, akte d.d. 02-09-1948.*

- Een behuizing (Alinghoek 13) met erf en bouwland te Drouwen, sectie G, nummers 1424, 1425, 1402, en 1625, groot 0.23.60 ha, werd voor f. 1.350,00 aan Albert Hulshof verkocht.⁵²

Hulshof heeft vanaf 12 augustus 1949 tot 15 september 1956 met zijn gezin op dit adres gewoond. Daarvoor woonde hij in Drouwen op het adres D61.

Rechtsherstel landbouwgronden

Rechtsherstel landbouwgronden vond plaats:

- met oorlogskoper Pieter H. van Boven vond op 14 december 1948 over het perceel G53 rechtsherstel plaats, waarbij Van Boven het perceel in eigendom behield zonder hiervoor een vergoeding te betalen;
- met oorlogskoper W.R. van Bruggen vond op 27 augustus 1947 rechtsherstel plaats van de woning met bouwland en heide (G 1950) op het adres Markeweg 10;
- met oorlogskoper Lambert Eding vond op 27 augustus 1947 rechtsherstel plaats van de kadastrale percelen G1424, huis, tuin en bouwland te Drouwen (Alinghoek 13) en G1402, G1424, G1425 en G1625;
- met oorlogskoper Roelof Dries vond op 5 november 1948 rechtsherstel plaats van de kadastrale percelen behorende bij Alinghoek 13, G169, G170, G176, G201, G206, G207, G2079 (laatste kadastrale perceel was samengevoegd van G174, G175 en G203) en de kadastrale percelen behorende bij Markeweg 10 G171, G202, G208 en G2077. Het kadastrale perceel G202 stond niet in de akte vermeld, maar hoorde er wel bij. Voor deze kadastrale percelen betaalde Dries f. 600,00.⁵³

Geen rechtsherstel

Van de percelen bouwland H748 en H749 die Jan Jalving Berendszn. op 14 september 1942 van Simon Jonas Nijveen kocht, vond geen rechtsherstel plaats, omdat Simon Jonas Nijveen de verkoopakte in 1942 zelf ondertekende en de koopsom aan hem werd betaald. In 1957 verkocht Jalving beide percelen.⁵⁴

52 *Verkoop op 05-10-1943, Hyp4, deel 1685, nummer 64 aan L. Eding. Akte van rechtsherstel, Hyp4, deel 1731, nummer 98, d.d. 26-08-1947. Hyp4, deel 1758, nummer 6, akte d.d. 2-9-1948.*

53 *Hyp4, deel 1763, nummer 113, akte 14-12-1948 (betreft Pieter H. van Boven).*

Hyp4, deel 1758, nummer 130, akte van rechtsherstel, 05-11-1948 (betreft Roelof Dries).

54 *Hyp4, deel 1677, nummer 123, 14 september 1942.*

6. Vermogensbeheer

6.1. Vermogensbeheer familie Nijveen

Opmerking: De getallen tussen [...] verwijzen naar de nummers van de digitale foto's in het dossier van Simon Jonas Nijveen in het Nationaal Archief (NA), toegangsnummer 2.09.16.11, inventarisnummer 137415.

Na de bevrijding nam het Nederlands Beheersinstituut conform de regelgeving het beheer over van de onroerende goederen van (nog) niet teruggekeerde joodse Nederlanders. Dat gebeurde ook met de bezittingen van Simon Jonas Nijveen (1858-1943) en zijn kinderen Rosa (1891-1943) en Henderika (1888-1943).

Het dossier van het vermogensbeheer van Simon Jonas Nijveen en zijn dochter Rosa Nijveen bevat documenten over:

- I- de bewindvoering (benoeming, ontheffing en 'basisloon');
- II- het onroerend goed (woningen, landbouwpercelen, akten van rechtsherstel en verkoop);
- III- financiën (balansen, boedelbeschrijvingen, gemeentelijke belastingen);
- IV- roerende goederen en
- V- de nalatenschap.

In het dossier van het vermogensbeheer bevinden zich geen (eind)verslagen van de bewindvoerders.

De documenten in het dossier liggen in een willekeurige volgorde. In een Excelbestand hebben we de nummers, de data en de onderwerpen vermeld, zodat wij in staat waren naar datum en onderwerp te sorteren en zo een chronologische volgorde per onderwerp konden aanhouden.

I. Bewindvoering

In 1946 begon het beheer over de onroerende goederen en de financiën van Simon Jonas Nijveen en zijn dochters Rosa en Henderika. Laatstgenoemde was met manufacturier Sander Meijer gehuwd en woonde in Den Haag.

In het dossier van Simon Jonas Nijveen bevinden zich 198 documenten. Enkele stukken zijn dubbel en enkele stukken horen niet in het dossier, maar in het dossier van Benjamin Mozes Cohen. [153-155] De eerste vrouw van Simon Jonas Nijveen, Frouke Naiwitter (1861-1901), was een nicht van de moeder (Froukje Cohen-Naiwitter (1841-1925) van Benjamin Mozes Cohen (1874-1942).

Het beheer van Henderika Nijveen en haar man Sander Meijer was in handen van advocaat mr. Marcus Drielsma in Den Haag.

Er zijn twee bewindvoerders geweest. De eerste was notaris Gerrit Grutterink die van begin 1946 tot 1 maart 1948 bewindvoerder was. Vanaf 1 maart 1948 tot en met 1951 was schoenhandelaar Meinhard Jacob Gans (1890-1960) te Assen, Varkensmarkt 1, bewindvoerder.

Het eerste document dateert van 1 januari 1946. Hierin wordt het privé-vermogen van Simon Jonas Nijveen per 1 januari 1946 vastgesteld. Dat zou f. 281,00 zijn.

Op basis van dit bedrag werd de 'heffing' bepaald die notaris Gerrit Grutterink als 'basisloon' zou krijgen voor de bewindvoering over de bezittingen van Nijveen. [26] Hij werd met ingang van 15 januari 1946 als bewindvoerder benoemd. [82, 182]

Op 25 februari 1948 verzocht Grutterink om ontheffing van de bewindvoering over de bezittingen van Simon Jonas Nijveen, Rosa Nijveen en Benjamin Mozes Cohen aangezien hij voor deze personen ook als bemiddelaar-notaris bij rechtsherstelzaken moest optreden. [176]

Per 1 maart 1948 werd Grutterink als bewindvoerder ontheven. In zijn plaats werd schoenmaker Meinhard Jacob Gans uit Assen benoemd.

Gans werd per 28 juni 1950 uit de functie van bewindvoerder voor Rosa Nijveen ontheven. De reden van opheffing was de inschrijving in het register van overlijden van Rosa Nijveen. [77, 79 116-117] Voor dit beheer ontving hij jaarlijks f. 10,00. [66, 67 en 68]

Op 16 augustus 1951 werd Gans ontheven van het beheer over de goederen van Simon Jonas Nijveen. [106, 109-111, 117, 118] In het dossier bevinden zich acht stukken over de ontheffing en de benoeming van de bewindvoerders Grutterink en Gans. [72, 86, 87, 116, 177, 178, 180 en 181]

In augustus 1948 wilde Salomon Kan (Gieterveen, 30-9-1893, zoon van Meijer Kan en Geertruid Nijveen) bewindvoerder worden over de bezittingen van zijn oom S.J. Nijveen. Het NBI wees dat af zonder hiervoor een reden te geven. [73]

Beloning, 'basisloon'

De jaarlijkse beloning voor Grutterink voor het beheer van S.J. Nijveen werd op 9 januari 1947 op f. 25,00 vastgesteld. [25]

Voor Rosa Nijveen werd op dezelfde dag de grondheffing op f. 50,00 gesteld, waarvan f. 25,00 basisloon. [98] Op 1 juli 1947 werden deze bedragen voor Rosa Nijveen bijgesteld naar f. 6,67 en f. 3,33. [96]

Vaststelling beloning voor notaris G. Grutterink voor bewindvoering Simon Jonas Nijveen en Rosa Nijveen. [019, 021]

Op 1 oktober 1947 werd het vermogen van S.J. Nijveen over 1947 op f. 200,00 vastgesteld, zodat het basisloon op f. 10,00 werd vastgesteld. Grutterink maakte op 3 november 1947 tegen de verlaging van het basisloon 'ernstig bezwaar'. De twee woningen waren toen aan het vermogen toegevoegd.

Het NBI verhoogde de vergoeding vervolgens tot f. 25,00. Grutterink vond deze beloning niet al te hoog gelet op het werk. [174, 196]

In november 1947 werd veel over de beloning van Grutterink gecorrespondeerd. De beloning per bewindvoering bleef echter op f. 25,00. [5, 19, 21, 85, 95, 167, 172, 173, 175 en 194]

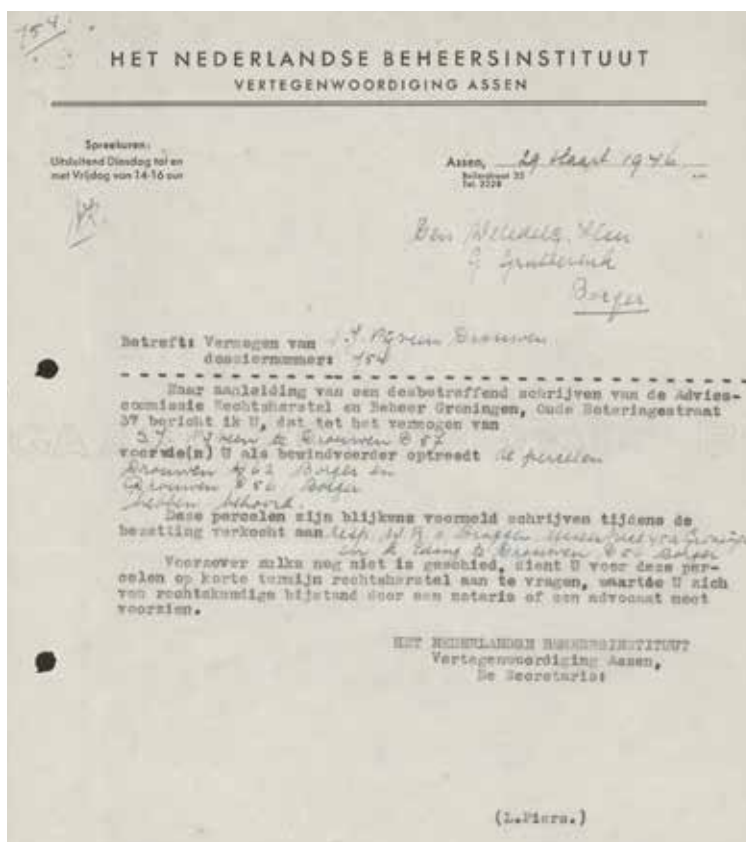
II. Onroerend goed

Woningen

Op 29 maart 1946 schrijft het NBI aan Grutterink dat de woningen D56 en D62 eigendom zijn van S.J. Nijveen en dat hij, 'voorzover dat nog niet was gebeurd, rechtsherstel moest aanvragen'. [167] Het betrof hier de woningen Alinghoek 13, waar Nijveen woonde en Markeweg 10, welke woning Nijveen verhuurde. Het antwoord van Grutterink op deze brief zit niet in het dossier.

Het is opmerkelijk dat Grutterink deze brief krijgt. Als inwoner van Borger

De brief van 29 maart 1946 van het NBI aan notaris Grutterink om 'zover dat nog niet was gebeurd' rechtsherstel aan te vragen voor de woningen van Simon Jonas Nijveen. [167]

leg 50
ant
10/4405
4978
1592

a. Het jood in de gemeente Borger als huis en erf, bouwland, en heidegronden, kadastraal bekend Sectie G. nummer 174, 175, 176, 201, 169, 170, 203, 206, 207, 1402, 1424, 1425, 1625 en 53 en van Sectie H. nummer 744, 749, 752, 646, 744 en 644, samen groot 1.22.13 Procenta den den aangewezen naar een verkoopsumme van het geheel als ten dage des overlijdens geschied of niet waerde van f. 1000, waarna de helft is /500-
Scheiding te uit de als bewindstelde en als Vermeete huurlingzamenenschap behoren
10-9-1948 de overnede gescreven, zynde twaende hore, landbouwgron en inwendel
Rovv 16959 na als bevestigd by not 23 letter i die Successiewet, den den aangewezen
geschied ommer den waerde ten dage des overlijdens groot f. 600, waarna
van de helft bevestigd
Zoodat het zwaer selde den anledendzif bevestigd /300-
/1000-

Links: Fragment uit de Successiememorie van Fronkje Nainwitter.

Onder: handtekening van Simon J. Nijveen.

S. Nijveen

G. GRUTTERINK
NOTARIS
TELEFOON No. 16 (aansluitverbinding)
POSTNUMMER 371401
SAANTOEGAVEN: 9-12.2-6
DES ZATERDAGS, 9-12

BORGER, 7 April 1948.

Nederlandsch Beheersinstituut.
Parkhotel
Assen.
WelEd. Gestr. Heren,

Beleefd verzoek ik U machtiiging te verlenen
aan:
a. de Heer M.J. Gans te Assen, Varkensmarkt 1, bewindvoerder voor Simon Jonas Nijveen, en Rosa Nijveen te Drouwen.
b. de Heer Mr. Marcus Drielsma te 's Gravenhage Koninginnegracht 98, bewindvoerder van de echtlieden Sander Meijers en Henderike Nijveen te 's Gravenhage om over te mogen gaan tot publieke verkoop van:
a. Een behuizing met erf en bouwland te Drouwen, kadastraal bekend gemeente Borger Sectie G. no 1950, 65.70 are toebehorende aan genoemde Simon Jonas Nijveen;
b. Een behuizing met erf en bouwland aldaar, kadastraal bekend gemeente Borger Sectie G. nos 1424, 1425, 1402, en 1625, tezamen groot 25.60 are, toebehorende aan genoemde Rosa en Henderika Nijveen.
Deze verkoop zal worden gehouden wegens de hoge onderhoudskosten welke aan de gebouwen binnenkort zullen moeten worden besteed en welke niet in redelijke verhouding staan tot de huuroppbrengst.
Gaarne Uw berichten spoedig tegemoet ziende,
Hoogachtend

Afschrift

G. Grutterink
Notaris.
Telt 16.

Borger, 7 Augustus 1948.

Nederlandsch Beheersinstituut
ASSEN.

WelEd. Gestr. Heren,

In antwoord op Uw schrijven inzake publieke verkoop van enkele behuizingen, toebehorende aan B.J. en R. Nijveen te Drouwen, deel ik U mede, dat noch den bewindvoerder, den Heer M.J. Gans te Assen, noch mij, is ten bekend is van verredelijke erfgenamen, zodat wij niet weten, tot wien wij ons zouden moeten richten.
Ik verband hiermede, en in verband met het feit, dat de staat van onsekerheid der huizen dringend voorrissingen behoeft, verzoek ik U beleefd, thans zo spoedig mogelijk aan toestemming tot publieken verkoop voor den Heer Gans te willen aanvragen.
Hoogachtend,
w.g. G. Grutterink.

De brieven van Grutterink van 7 april 1948 en 2 augustus 1948. [015 - 179]

en opvolger van zijn vader Adolf Grutterink, die de akten van transport had opgesteld, zou je mogen verwachten dat Grutterink op de hoogte was van deze woningen van Nijveen. In de kleine dorpse gemeenschap van Borger moet hij vader Nijveen en zijn dochter Rosa hebben gekend.

Akten van rechtsherstel

In het dossier bevinden zich een drietal concepten van akten van rechtsherstel, welke door notaris Wichers uit Odoorn waren opgesteld. Het gaat in een tweetal concepten om rechtsherstel met de aankoop door Roelof Dries van 31 mei 1943, bedrag f. 600,00, betreft de percelen G169, G170, G176, G201, G206, G207, G2079, G171, G202, G208 en G2077, tezamen 24,29 are.

De percelen G169, G170, G176, G201, G206 [met potlood G207 ?] en G2079 kwamen uit de boedel van het echtpaar Simon Jonas Nijveen en Froukje Naiwitter met hun kinderen Rosa en Henderika. Dit huwelijk was door het overlijden van Froukje Naiwitter op 7 augustus 1901 te Drouwen ontbonden. Er was van haar geen testament. Er is wel een successiememorie opgesteld, omdat er onroerend goed was. De overige percelen behoorden toe aan de boedel van Simon Jonas Nijveen en zijn tweede vrouw Eva Lezer, overleden op 14 juni 1941 te Drouwen. Erfgenaam van deze boedel was Simon Jonas Nijveen.

De bouwlandpercelen waren voor de overdracht in pacht bij Roelof Dries en waren niet bezwaard met een hypotheek. Deze percelen lagen tegenover de woning van Dries aan de Hoofdstraat 23 te Drouwen.

Dries bleef na rechtsherstel eigenaar. Hij betaalde hiervoor contant f. 460,00 aan de bewindvoerder. Grutterink cedeerde de vordering op de NGV aan Roelof Dries. [159 - 162]

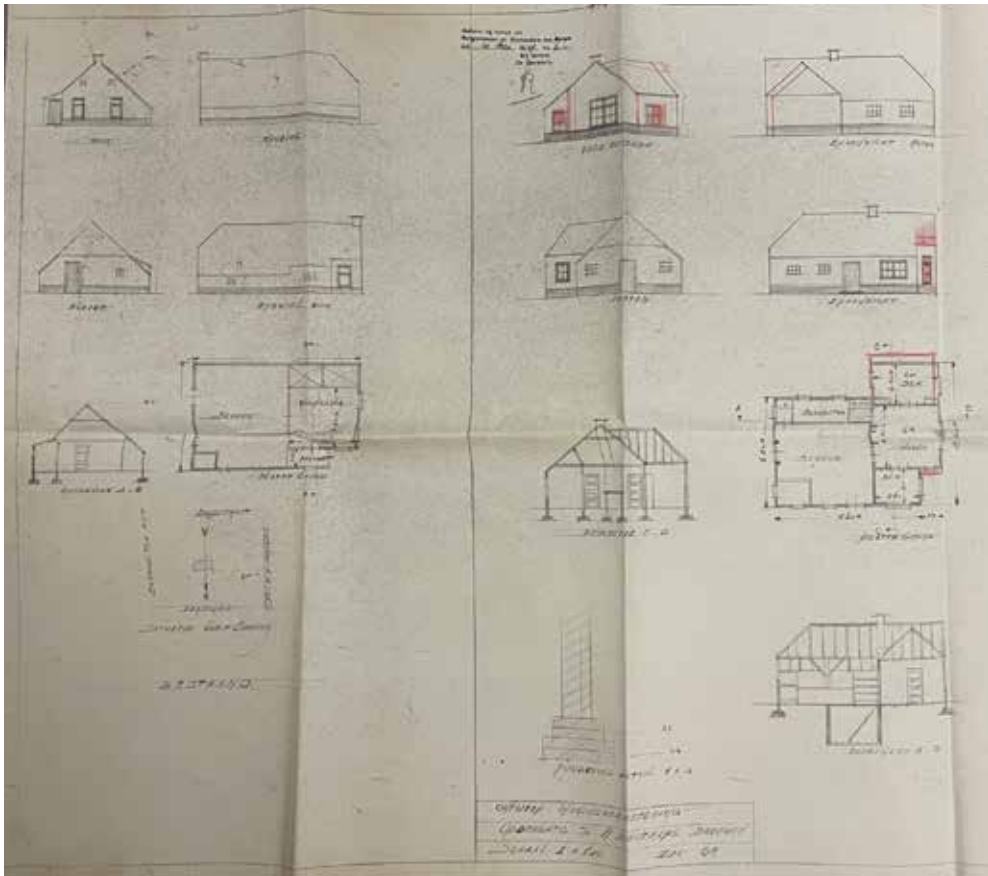
Een derde concept rechtsherstel betrof oorlogskoper Hein van Boven die op 31 mei 1943 voor f. 300,00 van het NGV een perceel bouwland G53, 10,3 are, kocht, welke niet was bezwaard met een hypotheek. Het perceel bleef in eigendom van Van Boven. Hij betaalde er f. 300,00 voor. [163-164]

Op 30 april 1947 verstuurde Grutterink aan het NBI in Assen een brief met als bijlage een concept-akte voor rechtsherstel tussen Nijveen en Eding. Hij wijst in zijn schrijven op het in pand geven van de vordering van Eding bij de NGV aan Nijveen. Deze vordering was het aankoopbedrag dat Eding voor de woning op het adres Alinghoek 13 in 1943 had betaald, namelijk f. 1.300,00. [29-32, 156-158, 170]

Enkele maanden later, 10 juli 1947, verzond Grutterink de conceptakte voor rechtsherstel Nijveen contra Van Bruggen naar het NBI, afdeling Assen. [25]

Verkoop woningen

Op 7 april 1948 vroeg Grutterink aan Gans (NBI, afdeling Assen) en mr. Marcus Drielsma, beheerder van het onroerend goed van Henderika Nijveen en haar man Sander Meijer, toestemming voor publieke verkoop van sectie G1950 (woning Markeweg 10), 65,7 are van Simon Jonas Nijveen en G1424 (woning Alinghoek 13), 1425, 1402 en 1625, 23,6 are, van Simon Jonas Nijveen en zijn dochters Rosa en Henderika. Deze verkoop zou worden gehouden wegens de hoge onderhouds-

De bouwtekening bij de bouwvergunning voor een woningverbetering op het adres Markeweg 10. De woning was in 1899 gebouwd. Roelof Schutrups vroeg in december 1948 de 'woningverbetering' aan. Links op de tekening is de woning te zien, hoe deze er tot 1948 heeft uitgezien. Rechts is de gewenste situatie te zien. (Uit: GAB, bouwdoossier 1866)

De woning op het adres Markeweg 10 anno 2023

kosten welke aan de gebouwen binnenkort zouden moeten gebeuren en welke niet in redelijke verhouding tot de huuropbrengsten stonden. [179]

De hoge onderhoudskosten hadden bij de woning op het adres Alinghoek 13 te maken met het feit, dat er sinds de bouw van de woning in 1863 geen bouwkundige aanpassingen aan de woning hadden plaatsgevonden.⁵⁵

Voor de woning op het adres Markeweg 10, gebouwd in 1899, werd in 1948 een bouwvergunning ingediend voor een 'woningverbetering'.⁵⁶

Van juni tot en met augustus 1948 was er correspondentie over de publieke verkoop van de woningen van Nijveen en zijn dochters. Het hoofdkantoor van de NBI in Den Haag moest de machtiging tot verkoop geven. Ook werd instemming aan de vermoedelijke erfgenamen gevraagd, hoewel Grutterink nog niet alle erfgenamen had gevonden. [11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 41, 42, 43, 88, 92, 104, 183, 184 en 192]

III. Financiën

Vermogen

Uit een schrijven van Grutterink aan het NBI in Assen van 19 februari 1947 over de vermogensopstellingen per 1 januari 1947 van S.J. Nijveen, Rosa Nijveen en B.M. Cohen blijkt dat het NBI aan Grutterink hierover een brief heeft geschreven. In het dossier van Nijveen is deze brief niet aanwezig. In het dossier bevindt zich wel het antwoord van Grutterink. Hierin verwijst hij naar zijn reeds eerder ingezonden vermogensopstellingen. Hij voegt er in zijn brief nog aan toe, dat hierin geen veranderingen zijn. [168 - 169]

Uit een brief van 28 maart 1947 blijkt dat het vermogen van Nijveen op f. 2.000,00 werd gesteld. Hierdoor werd de grondheffing f. 200,00 en de basisbeloning (voor Grutterink) f. 75,00. [20, 83]

Balansen

Op 19 april 1950 schrijft J.H. Hayer van de NBI-afdeling Groningen dat hij balansen van 1 november 1948 en 1 november 1949 heeft ontvangen met de vermogens van respectievelijk f. 2.129,90 en f. 1.160,90. Het was hem niet duidelijk wie de personen S.J. Nijveen en R. Nijveen waren. Is het dezelfde persoon of zijn het verschillende personen waren de vragen die hij stelde.

Hij schrijft ook dat in het dossier van S.J. Nijveen een schrijven aanwezig is, waarin wordt vermeld dat W.J. Duursma f. 4.000,00 van Nijveen in bewaring heeft gekregen. Als dat zo is, dan begrijpt Hayer de rekening bij de Rotterdamsche Bank met een saldo van f. 1.160,90 niet.

Verder had hij geen balans per 1 november 1947 ontvangen, noch van S.J. Nijveen, noch van Rosa Nijveen.

55 GAB, bounddossier 1866.

56 GAB, bounddossier 414.

Balansen

	SJ Nijveen	SJ Nijveen	SJ Nijveen	SJ Nijveen	SJ en R	SJ en R	SJ en R	Rosa
					Nijveen	Nijveen	Nijveen	Nijveen
	148 - 150	145 - 147	47 - 48	119 - 121	[142, 144]	[138, 141]	[46 - 49-51]	62 - 63
Balans	in fl.				in fl.			
	1-11-1948	1-11-1949	1-11-1950	6-6-1951	1-1-1948	1-11-1949	1-11-1950	14-7-1950
Bezittingen								
Rotterdamsche bank	257,11	1160,90	1387,03	1373,93	2123,99	2129,90	1027,70	
Vordering op S.J. Duursma f. 4000,00	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.				
Schulden								
Nihil	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Vermogen		1160,90	1387,03	1373,93				304,23
Bankoverzicht								
Debet								
Saldo per	0,00	257,11	2129,90	1337,03	0,00	2123,99	1160,90	
Rente		3,85	5,25	8,87		7,59	2,88	
Notaris Grutterik i.z. Nijveen-Cohen		911,00						
Storting	268,05				36,66			
Vaste goederen					2087,33			
Overboeking van privé-rekening							916,33	
Overboeking van gemeenschappelijk rekening			257,11					
Totaal	268,05	1171,96	2392,26		2123,99	2131,58	2080,11	
Credit								
Heffing NBI	5,69							
Glasverzekering	5,25							
Provisie en kosten		1,06	0,57	1,16		1,68	1,73	
Heffing NBI		10,00	88,33					
Notaris Grutterink							342,57	
Overboeking rekening afwezige joden								
Overboeking rekening B.H. Cohen				20,81			451,00	
Overboeking naar gemeenschappelijke rekening			916,33					
Naar rekening SJ Nijveen							257,11	
Saldo	257,11	1160,90	1387,03	1373,93	2123,99	2129,50	1027,70	
Totaal	268,05	1171,96	2392,26	1395,90	2123,99	2131,18	2080,11	342,57

Opmerkingen bij balansen

- Tot en met 16 juni 1951 is de vordering van Nijveen op het bij Duursma in bewaring gegeven geld in de balans als p.m. opgenomen.
- Het bedrag van f. 10.023,56 dat op een bankrekening bij de Boerenleenbank in Buinen stond en naar de bank Lippmann, Rosenthal & Co. was overgemaakt, is in geen enkele balans opgenomen. Deze bank kortweg Liro genoemd stond in de volksmond bekend als de 'Duitse roofofbank' of 'Nazibank'. De bank werd tijdens de Duitse bezetting in de Tweede Wereldoorlog opgericht om joods bezit (geld, waardepapieren en waardevolle bezittingen) te registreren en vervolgens te roven. Via deze bank plukten de nazi's de Nederlandse joden systematisch kaal alvorens ze te deporteren.
- In een ongedateerd document van notaris Grutterink [084] wordt het vermogen van Simon Jonas Nijveen op f. 12.257,06 gesteld. De gestorte geldsom van f. 10.023,56 bij de Boerenleenbank zal hier onderdeel van hebben uitgemaakt. [023 - 024 - 084]
- In de balansen is geen bedrag te vinden voor de inboedel van de woning van S.J. Nijveen.

Hayer vraagt nog gegevens voor de peildatum van 1 januari 1948. Hij verzocht notaris Grutterink, die voor 1948 bewindvoerder was, om nadere inlichtingen te geven, zodat hij de vermogensopstelling van 1 november 1947 kon maken. Het NBI wilde een reconstructie.

Grutterink schrijft op 21 april 1950 aan Gans dat hij maar één exemplaar heeft van de afrekening met door Gans getekende dechargeverklaring. Hij wilde deze niet uit handen geven, maar wilde er wel een kopie van maken. [060 - 151 - 152] Bewindvoerder M.J. Gans schrijft naar aanleiding van de brief van 19 april 1950 op 23 mei 1950 aan NBI-afdeling Groningen dat Simon Jonas Nijveen de vader van Rosa Nijveen is en dat er een tweede dochter was: Henderika. Zij werd met haar man Sander Meijer door mr. Drielsma uit Den Haag vertegenwoordigd met wie Gans correspondentie heeft gevoerd over de f. 4.000,00 die huisarts W.J. Duursma in bewaring had gekregen.

Verder legde Gans aan de NBI-afdeling Groningen verantwoording af over de overdracht van bewindvoerder Grutterink aan hem. [55 - 57 - 59]

Vermogen Simon Jonas Nijveen en Rosa Nijveen in juni 1950

Op 8 juni 1950 bepaalde J.H. Hayer van de NBI-afdeling Groningen de vermogens van zowel Simon Jonas Nijveen als van Rosa Nijveen. Hij gebruikte daarvoor de balansen die hij van de bewindvoerders had ontvangen.

Het privé-vermogen van S.J. Nijveen stelde hij op f. 1.736,02, inclusief de opbrengst van de verkoop van de woning Markeweg 10 (f. 1.100,00). Opmerkelijk is dat hij in deze vermogensopstelling niets heeft vermeld over de f. 4.000,00 die Nijveen in bewaring had gegeven aan huisarts Duursma. Nog geen twee maanden daarvoor, 19 april 1950, had hij hierover nog een opmerking gemaakt.

Het gemeenschapsvermogen van S.J. Nijveen en Rosa Nijveen, inclusief de woning Alinghoek 13 (f. 947,33), stelde Hayer op f. 1.406,55. Hiervan was de helft voor Simon Jonas, f. 703,27, en de andere helft ging naar zijn beide dochters Henderika en Rosa, elk f. 351,63.

In juni 1950 moest nog rechtsherstel plaatsvinden met Jalving (H748 en H749) en perceel G53.

Verder ontving Benjamin Mozes Cohen nog een bedrag van f. 451,00 voor zijn aandeel in de woning Alinghoek 13. [055-056]

Boedelbeschrijving

Notaris Gerrit Grutterink maakte in mei 1948 een boedelbeschrijving. Hij maakte daarbij onderscheid in de boedel van Simon Jonas Nijveen tot het overlijden van zijn eerste vrouw Froukje Naiwitter, overleden op 7 augustus 1901 te Borger, en de boedel van Nijveen met zijn tweede vrouw, Eva Lezer, die op 14 juni 1941 overleed. Uit het eerste huwelijk waren Henderika en Rosa Nijveen geboren.

Gerechtigd in de boedel waren: Simon Jonas Nijveen voor ½ deel en Rosa en Henderika elk voor ¼ deel. [31 - 156 - 158]

Inboedelbeschrijving

156-158	29-32		156-158	29-32
		Boedelbeschrijving		
1	4	Een huis met erf en bouwland [Alinghoek 13], sectie G 1424, 1425, 1402 en 1625, samen groot 0.23.60 ha, verkocht aan Lambert Eding, waarvan volledig rechtsherstel heeft plaats gevonden bij akte van 26-8-1947 verleden door notaris O. Wichers te Exloo, waard f. 1.300,00	1300	1300
2	5	Een perceel bouwland te Drouwensectie G 52, groot 0.04.00	40	40
3a	1	De percelen bouwlandsectie G 176, 201, 169, 170, 206, 207 en 2079, samen groot 0.18.75 ha verkocht aan Roelof Dries door de A.N.B.O. voor f. 473,50	473,5	473,5
3b	2	Het perceel bouwland sectie G ???, groot 0.10.30 ha door de ANBO verkocht aan H. van Boven voor de prijs van	300	300
3c	3	De percelen bouwland sectie H 748 en H 749, samen groot 0.07.90 ha verkocht door S.J. Nijveen en kinderen, ingevolge verordening 1941 no 102 aan J. Jalving	120	120
4	6	Een vordering op Lipmann en Rosenthal wegens overmaking van het saldo van de Boerenleenbank te Buinen	10023,56	10023,56
	7	De percelen bouwland G 171, G 202, G 208 en 2077,, tezamen groot 5,54 are, verkocht door de ANBO aan Roelof Dries voor		126,5
	8	huis [Markeweg 10], bouwland, heide, tezamen groot 65,70 ha verkocht aan WR van Bruggen voor een mij onbekende verkoopprijs welk onroerend goed door mij wordt geschat op		1650
			12257,06	14033,56
5		Volgens het overzicht van Grutterink was het totaalbedrag f. 261,25 lager, namelijk waarvan toekomt aan Rosa Nijveen, ¼ deel f. 2.998,95 en aan S.J. Nijveen, ¼ deel f. 5.997,90	11995,81	

1946.
Febr. 12 wegbelasting Borger 1 " 0.60
Apr- 13 wegbelasting Borger 2 " 0.60

Juni 5 advertentie Asser Courant " 9.--
11 grondbelasting 3a " 2.04

Dec. 9 wegbelasting 1946 7 " 0.60

Aug. 2 grondbelasting 11 " 3.49

1948.
Jan. 7 Grondbelasting 1945 30 " 2.29
Grondbelasting 1947 15 21 " 2.35

Fragmenten over de veranderingen in het financieel vermogen van Simon Jonas Nijveen betreffende weg- en grondbelasting. [156 - 158]

Verder geeft Gerrit Grutterink een overzicht van inkomsten en uitgaven betreffende Simon Jonas Nijveen over de periode 5 november 1945 t/m 17 april 1948. In 1945 was alleen huur van H. Vos ontvangen, ongeveer f. 10,00.

In 1946 waren er uitgaven voor: grondbelasting, wegbelasting, waterschap Buinen-Schoonoord, verzekeringen (brand, glas), advertenties en NBI. De inkomsten betroffen: huur van R. Schutrups (Markeweg 10; Van Bruggen) en H. Vos / A. Wanders. Totaal aan inkomsten: f. 694,00; totaal aan uitgaven: f. 425,95. [29 - 32 en 156 - 158]

Gemeente Borger

De gemeente Borger wordt in de documenten genoemd bij belastingheffing. Het ging hierbij om weg- en grondbelasting. Voor de wegbelasting werd in 1946 f. 1,80 en in 1947 f. 0,60 betaald. Voor de grondbelasting werd in 1946 f. 2,49 en f. 3,64; in 1947 f. 3,49 en in 1948 voor 1945 f. 2,29 en voor 1947 f. 2,35 betaald. Aan het waterschap Buinen-Schoonoord werd in 1946 een bedrag van f. 0,79 betaald. [29 - 32 en 156 - 158]

Tot zijn deportatie in april 1943 betaalde Simon Jonas Nijveen deze belastingen aan de gemeente en het waterschap. Daarna betaalden de oorlogskopers, Lammering Eding en W.R. van Bruggen de opgelegde belastingen van gemeente en waterschap. Vanaf de bevrijding werden de hierboven genoemde bedragen door de bewindvoerders van Simon Jonas Nijveen betaald.

III. Roerende goederen

In bewaard gegeven geld

Op 10 augustus 1948 schrijft belastinginspecteur J.H. Stoter dat uit het 'buitengewoon aangiftebiljet' van huisarts W.J. Duursma blijkt dat zich onder zijn vermogen een kapitaal bevond, groot f. 18.000,00, dat hij in bewaring had gekregen van S.J. Nijveen (f. 4.000,00) en diens schoonzoon Sander Meijer, Den Haag (f. 14.000,00).

Voorts is vermeld, dat Duursma dit geld mocht behouden, indien deze joden niet terugkeerden. Volgens een mededeling van de accountant waren bedoelde personen tot nu toe niet komen opdagen.

De genoemde bedragen werden door Duursma als volgt belegd:

Deposito Kingma's Bank, Drachten f. 10.000,00

Effecten bij de Twentsche Bank, Emmen f. 8.000,00

Over deze gelden had de vertegenwoordiger van het NBI in Assen, S. v.d. Wal, contact met het hoofdkantoor in Den Haag. Na een telefonisch onderhoud schrijft hij op 12 augustus 1948 'voor het geval Duursma niet genegen mocht zijn langs minnelijke weg een regeling te treffen, zou het wellicht aanbeveling verdienen, dat de onderscheidene bewindvoerders gezamenlijk een gerechtelijke procedure instellen. Gaarne zullen wij vernemen, welke stappen u in dezen dacht te ondernemen.' Het hoofdkantoor van het NBI Den Haag schrijft op 23 augustus 1948 in antwoord op de brief van 12 augustus 1948, dat zij het schrijven van vertegenwoordiging Drenthe ter verdere behandeling hadden doorgegeven aan mr. Marcus Drielsma,

van Haag 5-57570. K 1900

INSPECTIE DER BELASTINGEN
TE EMMEN

EMMEN, den 10 Augustus 1948.

No. *afdoersysteem*

X (afdoersysteem)

Uit het Buitengewoon Baangifschijf
van W. J. Duurman, arts te Borger Id 26
blijkt, dat zich onder het venoegen van
genoemde persoon een kapitaal beriecht
groot f 1000,-, afkomstig van joden en
wel f 400,- van J. Stuyven & Trouwen
en f 1400,- van Heijer te den Haag.
Voorts is vermeld, dat Dr Duurman
dit geld mag behouden, indien deze joden
niet terugkeren.
Volgens een mededeling van de aan-
keren zijn bedoelde personen tot nu toe niet
kunen sporen.

De Inspecteur,
Storer
J. H. Storer,
Controleur

Dep-Heer *Staan*
het Sted. Beheersbureau
to *Assen*

AND'S BEHEERSBUREAU
13212
11 AUG 1948
K.O.T.
12040/54140/755

Ⓜ K 983 - '42 - 51

De brief van
de Inspectie
der Belastingen,
Emmen,
van 10 augustus
1948.
[89-90]

Genoemd bedrag van f 1000,- werd
als volgt belegd:
deponits Kingma's Bank, Dordrecht f 600,-
effecten bij de Fincantone Bank, Emmen, 400,-

f

De achterzijde
van boven-
genoemde
brief.

die door het NBI tot bewindvoerder voor Sander Meijer en Henderika Nijveen was aangesteld. In het dossier over het vermogen zijn verder geen stukken over deze kwestie te vinden. [89-91, 93]

IV. Nalatenschap

Nalatenschap Simon Jonas Nijveen

Op 2 augustus 1949 schrijft Salomon Kan aan NBI Drenthe dat hij de enige overlevende is, 'die gerechtigd is in de nalatenschappen van Jonas en Simon Jonas Nijveen, broers van zijn moeder. [188] Op 15 augustus 1949 antwoordt het NBI hem dat men wacht op verklaringen van het Rode Kruis van het overlijden van S.J. Nijveen. Na de ontvangst van deze brief schrijft Kan op 17 augustus 1949 terug dat het hem verwondert dat 'de notarissen in Gieten en Borger niet hebben meegedeeld dat hij in 1946 bij hen is geweest'.

Kan had zich bij hen geïdentificeerd en had hen verteld dat Jonas en Simon Jonas Nijveen broers van zijn moeder waren. [186]

Het Rode Kruis verklaarde op 10 november 1949 dat Simon Jonas Nijveen omstreeks 23 april 1943 te Sobibor was overleden. [10]

Op 16 mei 1951 vraagt Kan 'ten einde raad van de gevoerde correspondentie in 1949 en 1950 met uw vertegenwoordiging in Assen' aan het NBI in Den Haag met spoed de nalatenschap van S.J. Nijveen te liquideren. De notaris in Borger is op de hoogte. Kan vraagt aan NBI of deze een verklaring van erfrecht voor hem bij deze notaris wil aanvragen. [009] Ook vermeldt hij dat op 12 september 1941 de bedragen f. 10.023,56 en f. 2.320,00 van de opbrengst van 'een verkocht huis', op de bank Lippmann, Rosenthal & Co. zijn gestort. Als bijlage voegde Kan een bewijs van overlijden toe. Kan verantwoordde in deze brief niet hoe hij kennis heeft gekregen van de genoemde bedragen. Hij vraagt wel een voorschot op de nalatenschap. [009, 029, 156]

Opmerkelijk is dat hij als datum '12 september 1941' noemde. Zijn beide huizen waren namelijk op 15 oktober 1943 en 1 november 1943 verkocht, tezamen voor een netto-bedrag van f. 2.873,13. De herkomst van het bedrag van f. 2.320,00 is niet duidelijk. Ook de opbrengst van de verkoop van zijn landbouwgronden, overigens na 12 september 1941, f. 720,00, is beduidend minder dan de genoemde f. 2.320,00.⁵⁷

Het bedrag van f. 10.023,56 stond op een bankrekening bij de Boerenleenbank in Buinen. Beide bedragen werden op grond van de verordening VO 148/1941, waarbij joden werden verplicht hun banktegoeden van meer dan duizend gulden over te maken naar de bank Lippmann, Rosenthal & Co., hetgeen gebeurde.

57 *Het betreft de verkoop van de percelen H748 en H7 749 op 14-09-1942 voor f. 120,00 aan landbouwer Jan Jalving te Drouwen (Hyp4, deel 1667, nummer 123, 14-9-1942) en de percelen G169, G170, G176, G201, G206, G207, G2079, G171, G202, G208 en G2077 op 31-05-1943 voor f. 600,00 aan landbouwer/caféhouder Roelof Dries te Drouwen (Hyp4, deel 1681, nummer 18, 31-05-1943).*

Op 15 juni 1951 krijgt Kan een brief van het NBI dat hij voor een verklaring van erfrecht dient te zorgen. [007 - 008 - 103]

Op 7 augustus 1951 vraagt notaris K.J. Hoving uit Terneuzen inlichtingen bij het NBI, afd. Groningen, over het overlijden van S.J. Nijveen. Zijn client S. Kan heeft hem gevraagd een verklaring van erfrecht op te stellen. Hoving vraagt inlichtingen bij NBI, afdeling Groningen. [007 - 102 - 114]

In het NBI-dossier is in geen enkel document vermeld wie de erfgenamen van Simon Jonas Nijveen zijn en welke bedragen aan hen zijn uitgekeerd. In de kadastrale legger 9972 van Simon Jonas Nijveen van na het rechtsherstel staan op een ingeplakt notitiebladje negentien eigenaren van zijn onroerend goed betreffende G52 en G1950 (Markeweg 10). Wie dit document heeft opgesteld, wordt niet vermeld. Ook staan er een aantal personen op vermeld die al voor Simon Jonas Nijveen zijn overleden, zoals bijvoorbeeld zijn broer Simon Nijveen en zijn oomzegger. Verder staan er ook namen bij die geen bloedverwanten waren, zoals bijvoorbeeld zijn zwager Nicolaas van den Berg. In paragraaf 10, Genealogie Nijveen wordt vermeld dat er maar twee erfgenamen zijn: Salomon Kan uit Terneuzen en Palestina-pionier Max de Valençã.

Nalatenschap Rosa Nijveen

Op 25 september 1952 schrijft notaris Gerrit Grutterink dat Rosa Nijveen ongehuwd en kinderloos was overleden (Sobibor, 3 april 1943). Haar nalatenschap ging voor de helft naar de bloedverwanten van haar vader en voor de andere helft naar de bloedverwanten van haar moeder Froukje Naiwitter, overleden te Drouwen op 6 augustus 1901. Rosa Nijveen had één zuster, Henderika, die kinderloos voor haar stierf (Auschwitz, 14 januari 1943).

De bloedverwanten van haar vader waren volgens Grutterink in 1952 ‘nagenoeg allen bekend, doch van moeders zijde heb ik nog geen enkel levende erfgenaam kunnen vinden’. Grutterink vermeldt in zijn schrijven van 25 september 1952 niet de namen van de erfgenamen van S.J. Nijveen. Teneinde tot scheiding en deling te kunnen overgaan, leek het hem gewenst dat voor het onbeheerde deel van de nalatenschap (familie Naiwitter) een curator werd benoemd. Hij stelde voor Theodoros Brussee, notarisklerk op zijn kantoor te Borger, hiervoor te benoemen. Op 1 oktober 1952 waren de erfgenamen uit de familie Naiwitter nog niet bekend. Er was sprake van een opengevallen nalatenschap⁵⁸, waarbij zich niemand had gemeld, die aanspraak op de nalatenschap maakte. [044-045]

Samenvattend

Het beheer van het onroerend goed van de familie Nijveen werd pas in 1948 goed opgepakt. Het heeft zich vooral toegespitst op het bijhouden van inkomsten en uitgaven betreffende het onroerend goed van Simon Jonas Nijveen. Verder was er veel aandacht voor de akten van rechtsherstel en de verkoop van de beide huizen van Simon Jonas Nijveen wegens de slechte staat van onderhoud.

58 Een nalatenschap ‘valt open’, zodra de erfslater overlijdt.

Ook gingen veel documenten over de kosten van het beheer. Deze werden op aanwijzing van het NBI uit de aanwezige financiële middelen van 'Simon Jonas Nijveen' en 'Rosa Nijveen' betaald aan de bewindvoerders. Notaris Grutterink vond de beloning gelet op de werkzaamheden te laag.

De gemeentelijke lasten werden na de bevrijding ook van de bankrekening van Simon Jonas Nijveen door de bewindvoerders betaald.

In geen enkel document, met uitzondering van het geplakte briefje bij kadastrale legger 9972, staan de namen van de erfgenamen vermeld en welke bedragen aan hen zijn uitgekeerd en welke notaris de verklaring van erfrecht heeft opgesteld.

Enkele opmerkelijke zaken

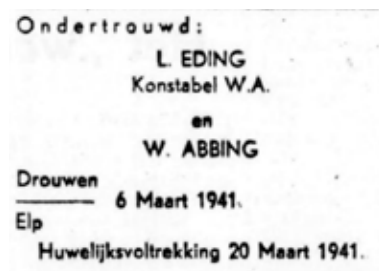
- Tot en met 16 juni 1951 is de vordering van Nijveen op het bij Duursma in bewaring gegeven geld, f. 4.000,00, in de balans als p.m. opgenomen. Het is niet bekend of de erfgenamen dit bedrag hebben teruggekregen.
- Het bedrag van f. 10.023,56 dat van een bankrekening bij de Boerenleenbank in Buinen in 1941 is overgemaakt naar de bank Lippmann, Rosenthal & Co. is in geen enkele balans opgenomen. Het is niet bekend of de erfgenamen dit geld hebben ontvangen.
- In de balansen is geen bedrag te vinden voor de inboedel van de woning van S.J. Nijveen.
- Behalve balansen zijn er geen eindverslagen van de bewindvoerders in de NBI-dossiers te vinden.

6.2. Vermogensbeheer oorlogskopers

6.2.1. Lambert Eding, Drouwen D 56

Lambert Eding werd tussen 18 en 25 mei 1913 geboren. Hij was een zoon van Egbert Eding en Hillechien Martens. In 1941 ging de 27-jarige Lambert Eding uit Borger in de gemeente Westerbork in ondertrouw met de 27-jarige Wemmigje Abbing te Elp (Wemmigje Abbing, Elp (Westerbork), 03-04-1912, dochter van arbeider Jan Abbing, en Hilligje Koops).⁵⁹

Begin juli 1941 woonden zij in Elp, waar hun zoon Egbert werd geboren.⁶⁰

Advertentie in Volk en Vaderland, 14 maart 1941.

⁵⁹ Agrarisch Nieuwsblad, 12-03-1941.

⁶⁰ Agrarisch Nieuwsblad, 10-07-1941.

I. Beheer

Opmerking: De getallen tussen [...] verwijzen naar de nummers van de digitale foto's in het dossier.

Na de bevrijding nam het Nederlandse Beheersinstituut conform de regelgeving ook het beheer over van de onroerende goederen van vermogens van politiek gedetineerden. Dat gebeurde ook met de bezittingen van Lambert Eding.

Het dossier van het vermogensbeheer van Lambert Eding bevat documenten over:

- I- de bewindvoering (benoeming, ontheffing en 'basisloon');
- II- het onroerend goed (woningen, landbouwpercelen, akten van rechtsherstel en verkoop);
- III- financiën (balansen, boedelbeschrijvingen, roerende goederen en gemeentelijke belastingen);
- IV- Bijzonderheden.

In het dossier van het vermogensbeheer bevindt zich een financieel eindverslag van de bewindvoerder.

De documenten in het dossier liggen in een willekeurige volgorde. In een Excelbestand hebben we de nummers, de data en de onderwerpen vermeld, zodat wij in staat waren naar datum en onderwerp te sorteren en zo een chronologische volgorde per onderwerp aan te houden.

I. De bewindvoering

Van 1 januari 1946 tot 19 april 1947 was Klaas Wesseling, kandidaat-notaris te Borger, beheerder over het privé- en zakelijk vermogen van Lambert Eding. [14-15-35]

II. Het onroerend goed: rechtsherstel

Op 22 mei 1947 vraagt de directie van het NBI in het kader van rechtsherstel toestemming aan het NBI te Assen, de beheerder over het vermogen van L. Eding, te machtigen de vordering op de NGV in pand te geven aan de bewindvoerder van de afwezige S.J. Nijveen tot meerdere zekerheid voor de betaling van de schuld ad f. 261,25 wegens gedeerd vruchtgebruik dat door Eding wordt erkend. [9]

III. Financiën

Beheerder Klaas Wesseling stelde per 1 januari 1946 een vermogensopstelling van Lambert Eding op.

Opstelling voor L. Eding Gron. Dronrij.			
Oct 20	waterschap B.S.	-	200
	grondbelasting	-	28
		-	339

NA, NL-HaNA, toegangsnummer 2.09.16.04, inventarisnummer 70870 [49]

Onder actief vermeldde hij de koop van Lambert Eding van de onroerende goederen van Simon Jonas Nijveen (Alinghoek 13) voor een bedrag van f. 1.300,00. Daarnaast bezat Eding roerende goederen met een waarde van f. 146,50, welke krachtens wettelijke maatregel in beslag waren genomen. Aan contanten had hij in huis een bedrag van f. 147,19. In totaal was dat aan actief: f. 1.593,69.

Onder passief werd de schuld van f. 1.300,00 voor de aankoop van de woning vermeld. Verder had hij nog enkele schulden: f. 27,37, samen f. 1.327,37.

Er was een zuiver saldo van f. 1.593,69 minus f. 1.327,37 = f. 266,32. [14-15]

In zijn eindverslag gaf Wesseling een eindbalans over de periode 1946 en tot 19 april 1947. Actief werd een totaalbedrag van f. 1.505,74 vermeld en passief f. 1.316,70, hetgeen een saldo van f. 189,04 gaf. [97 - 100]

Op een kasboekblaadje staan de uitgaven van Lambert Eding vermeld vanaf 3 juli 1945 tot en met 19 september 1948. Bij 20 oktober 1945 staat vermeld dat aan grondbelasting f. 3,39 is betaald en aan waterschapslasten f. 0,28. [49]

Vanaf oktober 1946 was er correspondentie over het vervallen van premies van brandpolissen t.a.v. inboedels van onder beheer gestelde personen, welke van rechtswege waren komen te vervallen vanaf de datum van onder beheerstelling. Hierover bestond verschil van mening tussen de Onderlinge Brandw. Mij 'De Hondsrug' te Gieten en beheerder Wesseling. Laatstgenoemde wilde de premie niet betalen. Om hem tot betalen 'te dwingen' werden de deurwaarders C.F. van der Werff te Emmen en R. Lutken te Odoorn ingeschakeld.

Het NBI te Assen, mr. J. Meursing, gaf Wesseling de opdracht de verzekeringspremie van f. 13,74 aan De Hondsrug te betalen, zulks in afwachting van een nadere regeling. De premie werd uiteindelijk op 16 januari 1947 betaald, hetgeen ook op het kasboekblaadje staat vermeld. [49 - 54 - 57 - 67 - 97]

IV. Bijzonderheden

Lambert Eding was tijdens de bevrijding in april 1945 met zijn gezin naar Zuidlaren gevlucht. Beheerder Wesseling sloot niet uit dat zich daar nog baten van hem bevonden, maar het was hem niet gelukt deze op te sporen.

Edings echtgenote woonde na de internering van Eding bij haar ouders te Elp, alwaar Eding voor de aankoop van de woning van Nijveen ook had gewoond. Eding had naast inkomsten uit het onroerend goed te Drouwen, waar hij een klein landbouwbedrijf uitoefende, inkomen uit het bedrijf van zijn ouders alwaar hij als arbeider werkzaam was. [14-15]

Lambert Eding zat aanvankelijk vast in interneringskamp Westerbork, maar zat vanaf 18 oktober 1948 in werkinrichtingskamp 'de Slikker te Westernieland.' [46]

2. Justitiële vervolging

Lambert Eding had zich in 1939 bij de NSB aangesloten. Hij bekleedde in de WA de functie van wachtmeester-vendelcommandant. Toen hij in de zomer van 1944 actief werd binnen de Landwacht werd hij al spoedig postcommandant.

Als landwachter werkte hij samen met zijn broer Cornelis, Minno de Roo en Doewe de Lange, de twee laatstgenoemden uit Drouwenermond.

Eding was bij veel huiszoekingen aanwezig, onder andere bij caféhouder Eggens te Gasselte, waar twee onderduikers onder de vloer werden weggehaald, landbouwer W. Kremer uit Buinen en bij landbouwer A. Oosting te Westerbork. Ook pakten zij J. Kemper uit Hengelo op die bij J. Lanting te Valthermond was ondergedoken. Hierbij ging het er vaak gewelddadig aan toe. Zo zou Eding bij een huiszoeking twee mannen 600 kniebuigingen hebben laten maken.

Ook gaf Lambert Eding veel mensen aan, zoals een onderwijzer die de kinderen in de klas vaderlandse liederen liet zingen. Ook het feit dat vele landgenoten het graf van een geallieerde vlieger met oranjebloemen tooiden, noemde de verkliker een openlijke uiting van verzet. “Typische NSB-mentaliteit,” merkte een van de rechters op, “nu onschuldig, toen schrijvers van kleingeestige, geniepige ver-radersbriefjes.”

Op 25 februari 1948 vond voor het Bijzonder Gerechtshof te Assen de rechtszitting plaats tegen de broers Kornelis en Lambert Eding.

In de *Provinciale Drentsche en Asser Courant (PDAC)* van 7 april 1948 wordt vermeld dat tegen Lambertus Eding te Drouwen een gevangenisstraf van zeven jaar werd geëist. Het Bijzonder Gerechtshof te Assen legde hem vervolgens een gevangenisstraf van 6,5 jaar op met aftrek en ontzegging van kiesrecht.⁶¹

5.2.2. W.R. van Bruggen

Wolter Reube van Bruggen (Groningen, 10 mei 1895 - Kolham, 30 mei 1977, zoon van bierbrouwersknecht/schuitevaarder Pieter van Bruggen, 't Zandt, 06-11-1873 en Geertje Boekema) was op 18 januari 1928 te Scheemda geboren. Hij was gehuwd met Eja Scheeve, geboren te Scheemda, Westerlee, 29-8-1900, dochter van Harm Scheeve en Hiemke van der Laan. Zij hadden een zoon: Harm Harrie Wolter van Bruggen, 03-02-1929. [90]

In 1977 woonde het echtpaar in een bejaardenwoning op het adres Berkenlaan 5 te Kolham.

Beheer

Opmerking: De getallen tussen [...] verwijzen naar de nummers van de digitale foto's in het dossier.

Na de bevrijding nam het Nederlands Beheersinstituut conform de regelgeving ook het beheer over van de onroerende goederen van vermogens van politieke gedetineerden. Dat gebeurde ook met de bezittingen van Wolter Reube van Bruggen.

⁶¹ Gegevens uit:

PDAC, 21-02-1948 en 07-04-1948;

De Noord-Ooster, 26-02-1948 en 25-03-1948;

Emmer Courant, 27-02-1948 en 31-03-1948.

Het dossier van het vermogensbeheer van Wolter Reube van Bruggen bevat 179 documenten over:

- I- De bewindvoering (benoeming, ontheffing en 'basisloon');
- II- Het onroerend goed (woningen, landbouwpercelen, akten van rechtsherstel en verkoop);
- III- Financiën (balansen, boedelbeschrijvingen, roerende goederen en gemeentelijke belastingen);
- IV- Bijzonderheden.

In het dossier van het vermogensbeheer bevindt zich een financieel eindverslag van de bewindvoerder.

De documenten in het dossier liggen in een willekeurige volgorde. In een Excelbestand hebben we de nummers, de data en de onderwerpen vermeld, zodat wij in staat waren naar datum en onderwerp te sorteren en zo een chronologische volgorde per onderwerp aan te houden.

Eigen Beheer

Mr. A. T. VOS
Mr. R. A. VOS
Advocaten en Procureurs

KANTOOR APPELGEDAM
Telf. no. 14 - Postk. 52313
KANTOOR GRONINGEN
Tel. 28213 - Postk. 200389
Bakker - Amsterdamse Raak

Mr. B. F. van Lunenburg
Advocaat en Procureur

Mr. J. J. Seidel
Advocaat en Procureur

Bijlagen
afd. Eigen beheer.
Uw schrijven 4/II/7114.

AB.
APPELGEDAM
GRONINGEN, 22 Mei 1946
(Oude Binnengracht 77)

Het Nederlandsch Beheersinstituut
afd. Groningen en Westerkwartier,
GRONINGEN.
Heereweg 75.

Mijne Heeren,

Naar aanleiding van bovenvermeld schrijven berichtte ik U op 19 April j.l. dat in de zaak van mijn cliënt W.F. van Bruggen de f. 7600.-- niet betrouf Duitsch geld, doch Nederlandsch geld, hetwelk hem bij de grens is afgenomen. Ik heb over deze aangelegenheid nog een telefonisch onderhoud gehad met den heer Bergama, die mij berichtte dat hij over deze zaak met het Departement zou spreken en mij daarna zou berichten. Tot op heden hoorde ik echter niets, en daarom neem ik de vrijheid nog eens deze zaak onder Uw aandacht te brengen.

Het gaat hier niet alleen om het door mij gevraagde voorschot van f.500.-- voor de politieke zaken van den heer W.F. van Bruggen en diens echtgenote van Bruggen-Scheeve, doch eveneens en evenzeer om het ter beschikking stellen van een bedrag voor levensonderhoud voor de woon van mijn ol'ienten, Harry van Bruggen.

Gaarne Uw berichten in dezen tegemoet ziende,

Hoogaachtend,
Uw dw.,
A.T. van Lunenburg

B

M

In beslag genomen geld
(NA, toegangsnummer
2.09.16.02, inventaris-
nummer 49719 [167]

AL: GRONINGEN EN WESTERKWA.
Volk N. 1177 Code N. 1177
Datum afst. 1946
Te behand. in. 1001
Blaasbeoord. metvolgr. 1177
NIEF 1177

I. Bewindvoerder

De bewindvoerder was Klaas Jan Kraan, kandidaat-notaris te Groningen, handelend in zijn hoedanigheid als vertegenwoordiger voor Stad en Provincie Groningen van het NBI.

II. Akte van rechtsherstel

Op 26 augustus 1947 passeerde de akte van rechtsherstel S.J. Nijveen/W.R. van Bruggen bij notaris O. Wichers te Exloo. G. Grutterink bracht hiervoor f. 66,25 in rekening bij het NBI te Groningen voor kosten akte van rechtsherstel (voor de akte f. 41,25, voor de afdeling Onroerende Goederen f. 25,00). De waarde van het onroerend goed was f. 1.700,00. Tijdens het passeren van deze akte was Van Bruggen nog geïnterneerd. [10 - 32 - 40 - 44 - 90]

Op 8 april 1950 vraagt Van Bruggen in een brief aan het NBI, afdeling Groningen, zich af wat er met zijn pand in Drouwen op het adres D62 was gebeurd. Hij schrijft: 'Bij de opheffing van mijn beheer heb ik het beheer niet teruggekregen. Het is gekocht als voormalig joods bezit. Ik heb sindsdien nog niets weer gehoord. Wilt U mij laten weten hoe één en ander gehandeld moet worden om de wel besproken uitkering te krijgen enz.' [55]

Op 17 april 1950 krijgt hij antwoord. Zijn beheerder, K.J. Kraan, verwees hem door naar de notarissen Wichers en Grutterink. Zij konden hem de gewenste inlichtingen verstrekken.

De aankoop van de woning in Drouwen had Van Bruggen contant betaald. [149]

III. Financiën

Bij zijn terugkeer uit Duitsland, waar hij van begin 1945 tot juli 1945 werkte en woonde, naar Nederland moest hij het geld dat hij bij zich had: 383,50 geallieerde marken; 31 en 217,50 Reichsmarken en f. 7.611,00 afdragen. Ondanks vele briefwisselingen werd niet duidelijk, waar het geld in Nederland in bewaring werd gehouden.

Hij zou het bedrag van f. 7.611,00 kunnen terugkrijgen, indien hij een politieke betrouwbaarheidsverklaring kon overleggen. De advocaat van Van Bruggen, mr. B.F. Lonkhuizen, kwam het vreemd voor dat alleen bij zo'n verklaring het geld zou worden teruggegeven 'en dat de Staat der Nederlanden dit geld zonder meer maar in zijn eigen zak zou steken'. [149 - 167 - 175]

Inboedel

De inboedel van het echtpaar Van Bruggen was tijdens de bevrijding, toen zij niet thuis waren, opgehaald en deels verkocht.

Van Bruggen moest nadat hij een papier over de schade van het verlies van zijn inboedel had ingevuld bij Schade Enquête Commissie ook een formulier ondertekenen dat begon met: 'Hiermede verklaart W.R. van Bruggen lid te zijn geweest van de landverraderlijke vereniging de N.S.B.'. Van Bruggen wilde dat niet tekenen, 'omdat ik niet weet dat de N.S.B. landverraad gepleegd heeft' en 'ik heb niets met verraad te maken gehad'. [004 - 005, 17-01-1949]

De directie van het NBI antwoordt op de klacht die Van Bruggen indiende, dat het NBI geen bemoeienis had met de werkzaamheden van de Schade Enquete Commissie. Hij moest zich wenden tot het Commissariaat voor Oorlogsschade te 's-Gravenhage. [003, 24-1-1949]

IV. Bijzonderheden

Van Bruggen handelde voor 1943 in regelapparatuur. Vanaf 1943 was hij bedrijfs-leider bij de Groninger Haardenfabriek.

Van Bruggen vertrok begin 1945 naar Horneburg in Duitsland, waar zijn vrouw verbleef. [148-150] In juli 1945 keerde hij terug in Nederland, waarna hij als politieke delinquent werd geïnterneerd. [167-175]

Begin januari 1947 werd hij van Interneringskamp 'Marum' naar het kamp 'De Slikken' in Westernieland overgeplaatst.

Op 10 november 1947 werd hij vrijgesproken. [90-114]

Zijn vrouw, Eja Scheeve, lid van de NVSO, werkte tot 1940 voor Minneapolis Honeywell in Amsterdam. Daarna werkte zij van 1940-1943 in Duitsland. In september 1944 ging zij opnieuw naar Duitsland. Zij verbleef toen bij de weduwe Meijer-Marsdam in Horneburg.

Zij was in kampen in Nieuweschans, Stadskanaal, Groningen (Albino) en in de Wilhelminahoeve in Farmsum geïnterneerd. Op 1 augustus 1946 kwam zij vrij. [148 - 150]

Samenvattend

Uit de documenten blijkt dat Wolter Reube van Bruggen (Groningen, 10 mei 1895 - Kolham, 30 mei 1977) en Eja Scheeve (Scheemda, 29-8-1900) overtuigde nationaal-socialisten waren. Na hun internering waren het verbitterde mensen die zich benadeeld voelden door de Nederlandse Staat, zeker wat betreft de wijze, waarop hen bij de terugkeer naar Nederland een geldbedrag van ruim f. 7.000,00 was afgepakt en de wijze, waarop het rechtsherstel van de woning op het adres Markeweg 10 te Drouwen had plaatsgevonden.

De woning in Drouwen was het enige onroerend goed dat zij bezaten. Of zij plannen hadden om er te gaan wonen of dat het een geldbelegging was, is niet duidelijk.

Justitiële vervolging

Wolter Reube van Bruggen zat tot november 1947 geïnterneerd. Op 11 november 1947 verschenen in noordelijke dagbladen verslagen over de rechtszitting tegen hem, welke voor het Tribunaal in Groningen plaatsvond. Van Bruggen werd ervan beschuldigd dat hij in augustus 1940 aan het Zuiderdiep te Groningen in een groepje van vijf à zes personen stond te kijken naar een aantal voorbijtrekkende kreupele of dodelijk vermoeide Duitse militairen die toen in het zogenaamde Engelse barakkenkamp achter de strafgevangenis te Groningen waren gelegerd. Eén van de toeschouwers, H. Meijer Emmering, bestuurslid van de Bond van Handels- en Kantoorbedienden in Groningen, zou toen schertsenderwijze de

opmerking hebben gemaakt: “Die zullen na de oorlog wél in andere Engelse kampen ondergebracht worden.”

Op 20 januari 1941 werd Meijer Emmering daarvoor door de SD ter verantwoording geroepen. Hij zei zich daarvan niets te herinneren, maar kreeg tijdens het verhoor de gelegenheid de aanklacht in te zien en las de naam van Van Bruggen. Laatstgenoemde ontkende, maar vast stond en dat ontkende hij niet, dat hij bij dat groepje had gestaan. Hij voerde aan dat ook een van de anderen aangifte gedaan kon hebben, maar dat klopte niet met de mededeling van Meijer Emmering, dat hij Van Bruggens naam duidelijk op de aanklacht had gelezen. Of Meijer Emmering in een Duits concentratiekamp heeft vastgezeten, werd niet in het verslag vermeld. De advocaat-fiscaal meende dat uit 't getuigenverhoor voldoende verdachte's schuld is aangetoond en eiste vijf jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest en levenslang verlies van de kiesrechten.

De verdediger, mr. H. F. Lonkhuizen, was van mening dat er geen enkel bewijs is geleverd voor de schuld van Van Bruggen. Hij vroeg daarom vrijspraak en met het oog op het feit, dat verdachte reeds twee en een half jaar geïnterneerd is geweest, vroeg hij onmiddellijke invrijheidstelling. Dit verzoek werd door de rechtbank overgenomen.⁶²

5.2.3. Roelof Dries

Roelof Dries (26-08-1891 - 21-02-1966), caféhouder-landbouwer te Drouwen, werd door het Tribunaal verweten dat hij ‘voordeel had getrokken uit maatregelen van de bezettende macht, door een Jodenwoning met bijbehorenden grond te kopen.’ Van zijn vermogen werd f. 100,00 verbeurd verklaard. De hier genoemde woning betrof de aankoop het huis van zijn joodse buurman op het adres Hoofdstraat 21. Dries kocht van Simon Jonas Nijveen percelen grond die tegenover zijn woning aan de Hoofdstraat 21 lagen.⁶³

5.2.4. Hein van Boven

Hein van Boven (Drouwen, 10-06-1866 - Drouwen, 25-06-1954), landbouwer te Drouwen, stond op 28 februari 1947 voor het Tribunaal terecht, omdat hij grond van de joodse familie Nijveen had gekocht. In 1943 kocht landbouwer Hein van Boven voor f. 300,- een perceel grond in Drouwen, G53, welke eigendom was geweest van de joodse familie Nijveen, welke was weggevoerd. Van Boven had belang bij het stuk grond, omdat het perceel aangrenzend was aan zijn grond.

62 De Noord-Ooster, 11-11-1947;
Winschoter Courant, 11-11-1947.

63 PDAC, 05-12-1946 en 12-12-1946.
CABR 87789 oud invoernummer 3811.

De grond werd hem aangeboden, zo verklaarde hij, door makelaar Gerhard Staal. Laatstgenoemde was lid van de NSB en verleende als makelaar zijn bemiddeling bij de verkoop van dergelijke eigendommen.⁶⁴

Van Boven verklaarde dat Staal tegen hem had gezegd dat de f. 300,00 die hij voor het stuk grond betaalde op de bankrekening van de familie Nijveen werd bijgeschreven. Voor zijn gevoel rechtvaardigde dat gegeven de aankoop. Waar Nijveen was en hoe deze over zijn geld kon beschikken, vroeg hij zich kennelijk niet af. Op 28 februari 1947 vond bij de 4de Kamer van het Tribunaal te Assen de rechtszitting tegen de 80-jarige Hein van Boven plaats. Hoewel hij voordeel had getrokken 'uit door of vanwege den vijand of diens handlangers genomen maatregelen' door een perceel bouwland 'van de joodse familie Nijveen te Drouwen te kopen', kwam het Tribunaal op 13 maart 1947 tot de volgende uitspraak: 'Overwegende, dat het Tribunaal, gelet op de persoon en de persoonlijke omstandigheden van den beschuldigde van oordeel is, dat het bewezen verklaarde de oplegging van bijzondere maatregelen niet wettigt; verklaart het de beschuldiging vervallen.' Van Boven was bij de uitspraak niet aanwezig.⁶⁵

Het is niet bekend, waarom de beschuldiging vervallen is verklaard. Zoals eerder vermeld is, bleef het perceel in eigendom van Hein van Boven. De bewindvoerders vorderden bij het NGV het betaalde bedrag van f. 300,00 terug.⁶⁶

De gemeente Borger wordt geen enkele keer in het CABR-dossier genoemd. Zij heeft geen bemoeienis gehad met de verkoop van de grond, de procesgang tegen Hein van Boven en het rechtsherstel.

7. Overlijdens

Op 10 november 1949 verklaarde het Nederlandse Rode Kruis dat uit archiefonderzoek was gebleken dat Simon Jonas Nijveen, geboren op 24 november 1858 te Gieten, woonachtig in de gemeente Borger op 20 april 1943 van Westerbork met bestemming Sobibor (Polen) was gedeporteerd.

Op 11 februari 1950 kwam van de Minister van Justitie op het gemeentehuis van Borger een schrijven binnen dat op 23 april 1943 Simon Jonas Nijveen in Sobibor was overleden. Op 9 december 1949 werd in de burgerlijke stand van Borger vermeld dat Rosa Nijveen op 23 april 1943 in Sobibor was overleden.

De overlijdensdatum van Henderika Meijers-Nijveen (Borger, 1 april 1888) werd op 14 januari 1943 vastgesteld. Zij was in Auschwitz vermoord.

64 *Gerhard Staal (Hoogkerk, 21-09-1901) was tot 25 november 1947 geïnterneerd. Verder kreeg hij een verbeurdverklaring van f. 5.000,00 opgelegd en mocht hij zijn beroep van makelaar niet meer uitoefenen.*

65 *CABR-dossier 29856 Hein van Boven, geb. 10-06-1866. De Noord-Ooster, 03-03-1947. EC, 17-03-1947.*

66 *NA, NL-HaNA_2.09.16.11_137415.*

8. Notariaat

De aktes van verkoop van landbouwgronden van Simon Jonas Nijveen op grond van de verordening 102/1941 van 27 mei 1941 van de Duitse bezetter werden door notaris Adolf Grutterink uit Borger opgesteld.

De akte van verkoop van de woning op het adres Alinghoek 13 passeerde eveneens bij notaris Adolf Grutterink. De koper, Lambert Eding, woonde er van 6 maart 1944 tot 10 april 1947.

Op 29 oktober 1943 passeerde bij notaris Geert Jan Russen te Groningen de verkoopakte van het pand Markeweg 10 (voormalige huisnummers D52 en D62) te Drouwen.

De koper Wolter Rense van Bruggen uit Hoogkerk verhuurde de woning.

De akten van rechtsherstel van de woningen op het adres Alinghoek 13 en Markeweg 10 vonden op 26 augustus 1947 plaats op het kantoor van notaris Otto Wichers te Odoorn.

9. Samenvatting

Alinghoek 13 en Markeweg 10

In 1861 werd op het kadastraal perceel G1406 door schoenmaker Jan Boelens een woning met de afmetingen van 11 m (l) en 7 m (b) gebouwd. In 1872 kocht Arend Jakobs Salomons (1822-1891), ook genaamd Arend Jakobs Naiwitter (Nijwitter, Neuwitter) deze woning, waar hij zelf ging wonen. Toen hij op 6 december 1891 overleed, erfde zijn vrouw Hendel Bollegraaf (1835-1894) zijn huis. Na haar overlijden in 1894 kwam de woning in bezit van haar dochter Frouwtje Naiwitter (1861-1901) die met Simon Jonas Nijveen (1858-1943) was gehuwd.

In 1924 kocht Nijveen de woning op het adres Markeweg 10. Deze woning was omstreeks 1899 gebouwd.

Tijdens de Duitse bezetting

Op 10 april 1943 verliet Simon Jonas Nijveen met zijn dochter Rosa zijn woning en meldden zij zich bij Durchgangslager Westerbork. Een onderluitenant van de marechaussee verzegelde de woning en gaf de sleutel aan burgemeester Jan Klazes Doornbos in bewaring.

In de burgerlijke stand van de gemeente Borger werd in 1950 vermeld, dat Simon Jonas Nijveen en zijn dochter Rosa Nijveen op 23 april 1943 in Sobibor waren overleden.

Op 21 juni 1943 werd in opdracht van burgemeester Doornbos een deel van de inboedel, kleding en beddengoed, op transport gezet naar de Nederlandsche Volksdienst aan de Gedempte Singel te Assen. Over wat er met het overige meubilair is gebeurd, is niets bekend.

Op 5 oktober 1943 kocht Lambert Eding (* 1923), lid van de NSB, van de Niederländische Grundstücksverwaltung (NGV) de woning **Alinghoek 13** met wat bouwland voor f. 1.300,00. Omstreeks 6 maart 1944 ging Lambert Eding uit Elp met zijn gezin in het huis wonen.

Op 29 oktober 1943 kocht Wolter Rense van Bruggen, lid van de NSB, de woning op het adres **Markeweg 10**. Hij verhuurde de woning.

In bewaring gegeven geld

In augustus 1948 was bij de belastingdienst in Emmen bekend, dat voor begin oktober 1942 huisarts W.J. Duursma in Borger een bedrag van f. 18.000,00 in bewaring had gekregen van S.J. Nijveen (f. 4.000,00) en diens schoonzoon Sander Meijer uit Den Haag (f. 14.000,00). Hij had aangegeven dat hij het geld van Nijveen en Meijer mocht houden als zij niet terugkeerden. Duursma had van het geld f. 10.000,00 bij Kingma's Bank in Drachten in bewaring gegeven (deposito) en voor f. 8.000,00 in effecten bij de Twentsche Bank in Emmen belegd. In de stukken in het dossier over het vermogen van Nijveen is wel te lezen dat wanneer er geen minnelijke schikking komt aan de bewindvoerders wordt geadviseerd een gerechtelijke procedure te beginnen om het in bewaring gegeven geld terug te vorderen. In het dossier over het vermogen van Nijveen zijn verder geen stukken over deze kwestie te vinden. Het is niet bekend of er een schikking is getroffen dan wel dat er een gerechtelijke procedure heeft plaatsgevonden. Opmerkelijk is dat de bewindvoerder in de vermogensopstelling van Simon Jonas Nijveen niets heeft vermeld over de genoemde f. 4.000,00.

Na april 1945

Bewindvoerders

Er zijn twee bewindvoerders geweest. De eerste was notaris Gerrit Grutterink die van begin 1946 tot 1 maart 1948 bewindvoerder was. Vanaf 1 maart 1948 tot en met 1951 was schoenhandelaar Meinhard Jacob Gans (1890-1960) te Assen, Varkensmarkt 1, bewindvoerder.

Akten van rechtsherstel

Op 26 augustus 1947 werd de akte van rechtsherstel voor de woning **Alinghoek 13** ondertekend. In deze akte werd opgenomen dat Eding aan 'Simon Jonas en Rosa Nijveen' nog 200 gulden moest betalen voor het 'woongenot' van 5 oktober 1943 tot 1 oktober 1945, het moment dat zijn gezin de woning moest verlaten. Eding en Simon Jonas en Rosa Nijveen waren bij de ondertekening niet aanwezig. Eerstgenoemde was in een interneringskamp opgesloten; vader en dochter Nijveen

waren op 23 oktober 1943 al vermoord. Eding behield van de f. 1.300,00 die hij in 1943 had betaald een vordering op de NGV over van f. 1.244,87. In de meeste gevallen werd hiervan 75% uitbetaald.

Op 26 augustus 1947 vond eveneens het rechtsherstel plaats voor de woning op het adres **Markeweg 10**. De ‘geroofde’ woning was voor een bedrag van f. 1.700,00 aan Van Bruggen verkocht. De huur van f. 2,00 per week die Van Bruggen van de huurder had ontvangen, moest hij afstaan aan ‘Simon Jonas en Rosa Nijveen’. Hij behield een vordering op de NGV van f. 1.628,24.

Op 2 september 1948 werden de beide woningen met toestemming van de bewindvoerders verkocht. Op dat moment waren er nog geen officiële akten van overlijden van Simon Jonas en Rosa Nijveen opgesteld. Dat gebeurde pas in 1950. De woning op het adres **Alinghoek 13** werd voor f. 1.350,00 verkocht en de woning op het adres **Markeweg 10** bracht f. 1.100,00 op. De beide woningen werden door de toenmalige huurders gekocht.

Nederlandsch Beheersinstituut

Het beheer van het onroerend goed van de familie Nijveen werd pas in 1948 goed opgepakt. Het heeft zich vooral toegespitst op het bijhouden van inkomsten en uitgaven betreffende het onroerend goed van Simon Jonas Nijveen. Veel documenten gingen over de kosten van het beheer. Notaris Gerrit Grutterink vond de beloning gelet op de werkzaamheden te laag.

De gemeentelijke lasten werden na de bevrijding door de bewindvoerders van de bankrekening van Simon Jonas Nijveen betaald.

In de opgestelde balansen is geen bedrag te vinden voor de inboedel van de woning van Nijveen. Ook zijn er geen eindverslagen van de bewindvoerders te vinden.

In geen enkel document in het dossier over het vermogen van Simon Jonas en Rosa Nijveen, met uitzondering van het geplakte briefje bij kadastrale legger 9972 (gemeente Borger), staan de namen van de erfgenamen vermeld en welke bedragen aan hen zijn uitgekeerd en welke notaris de verklaring van erfrecht heeft opgesteld. Wij vermoeden op basis van genealogisch onderzoek dat er twee erfgenamen waren: Salomon Kan uit Terneuzen en Palestina-pionier Max de Valença. Vermoedelijk heeft notaris K.J. Hoving uit Terneuzen een verklaring van erfrecht opgesteld en de verdeling van de erfenis geregeld.

De oorlogskopers

Nagenoeg alle oorlogskopers moesten zich na de bevrijding verantwoorden voor het feit dat men ‘voordeel had getrokken uit maatregelen van de bezettende macht, door een Jodenwoning met bijbehorenden grond te kopen’. Was de oorlogskoper geen lid van de NSB geweest, dan werd de oorlogskoper wegens ‘afkeurenswaardig’ gedrag in de vorm van een ‘terechtwijzing’ een verbeurdverklaring van het vermogen tot een ‘gering bedrag van f. 100,00’ opgelegd. Bij oorlogskopers die lid waren geweest van de NSB werd de oorlogskoper om zijn gedrag als lid van de NSB en/of ‘heulend met de vijand’ tijdens de oorlog veroordeeld; het kopen van joods onroerend goed werd in zo’n geval niet of nauwelijks meegewogen in het vonnis.

10. De rol van de gemeente Borger

De burgemeester van Borger heeft medewerking verleend aan de uitvoering van de verordening no. 6/1941 van 10 januari 1941 van de ‘aanmeldingsplicht van personen van geheel of gedeeltelijk joodschen bloed’. Dit moest voor 24 januari 1941 gebeuren. Hiervoor kreeg de burgemeester een voorgedrukt formulier toegezonden, waarop hij alleen de naam van de gemeente, het tijdstip waarop joden op het gemeentehuis zich konden melden en zijn handtekening met gemeentestempel moest zetten. De kosten voor deze registratie, f. 1,00 per persoon, moesten door de aanvragers zelf betaald worden. Simon Jonas Nijveen betaalde voor hem en zijn dochter f. 2,00 aan de gemeente.

Op 25 februari 1941 volgde een brief met de opdracht een lijst van joodse inwoners op te stellen. Ambtenaren hebben hieraan in opdracht van de burgemeester uitvoering gegeven. De lijsten zijn begin oktober 1942 gebruikt bij het op transport zetten van joden naar Durchgangslager Westerbork. Aangezien Simon Jonas Nijveen ernstig ziek was, had hij een medische verklaring van huisarts Duursma gekregen, waarin stond vermeld dat hij fysiek niet in staat was om vervoerd te worden.

Ruim een half jaar later, 10 april 1943, was Simon Jonas Nijveen in staat om samen met zijn dochter Rosa ‘vrijwillig en op eigen gelegenheid’, zo wordt vermeld, naar Durchgangslager Westerbork te reizen.

Na hun vertrek werd de woning in opdracht van de burgemeester door de politie afgesloten en de toegangsdeur verzegeld. Op 21 juni 1943 werd een deel van de inboedel, kleding en beddengoed, in opdracht van de burgemeester door de politie naar de Nederlandsche Volksdienst in Assen verzonden.

Het gemeentebestuur van Borger is op geen enkele wijze betrokken geweest bij:

- de verkoop van de woningen **Alinghoek 13** en **Markeweg 10** tijdens de Duitse bezetting in 1943 en het rechtsherstel hiervan in 1948;
- de verkoop van landerijen van Simon Jonas Nijveen, welke hij op 10 mei 1940 in zijn bezit had en welke hij vanaf 1941 op grond van verordening 102/1941 (27 mei 1941) moest verkopen.

De gemeente Borger heeft na de deportatie van Simon Jonas Nijveen en zijn dochter Rosa de gemeentelijke belastingen, wegenbelasting en de grondbelasting, van zijn beide woningen eerst van de oorlogskoper en daarna van de bewindvoerders ontvangen. Hierbij moet worden vermeld dat de oorlogskopers het woongenot en/of de huurinkomsten hadden en dat de bewindvoerders na het rechtsherstel de huurinkomsten van de woningen kregen.

11. Genealogie Nijveen

Verklaring gebruikte kleuren:

zwart: vermoord in een Duits concentratiekamp;

geel: de erfgenamen van Simon Jonas Nijveen en voor de helft van de erfenis van Rosa Nijveen.

I	II	III	IV
Jonas Nijveen 1-1-1787 - 22-9-1866 gehuwd met Geertruida Samson Levie (1791-1893)	II.1 Roosje Nijveen 30-11-1826 - 10-06-1892) gehuwd met Levie van Delft 15-06-1824 - 03-12-1893	III.II.1.1. Jettha van Delft 29-04-1859 - 03-09-1909 ongetrouwd	geen ki
		III.II.1.2. Geertruida van Delft 01-03-1862 - 03-01-1934 gehuwd met Esegjel de Jonge 29-09-1858 - 26-10-1942	4 ki 3 sch 6 - vermoord 1 - voor 1940
		III.II.1.3. Anna van Delft 09-01-1865 - 08-10-1942 gehuwd met Aron Mosis 19-08-1861 - 08-10-1942	4 ki
		III.II.1.4. Bettje van Delft 22-10-1867 - 24-11-1931 gehuwd met Joël van Delft 29-12-1871 - 1708-1942	5 ki
		III.II.1.5. Salomon van Delft 12-04-1870 - 24-10-1871	
	II.2. Simon Jonas Nijveen 26-01-1830 - 12-08-1885 gehuwd met Roosje Mozes 20-01-1887 - 15-05-1897	III.II.2.1. N.N. 19-12-1857 - 19-12-1857	

III.II.2.2. Simon Jonas Nijveen 24-11-1858 - 23-04-1943 gehuwd met (1) Frouwtje Neuwitter 09-02-1861 - 07-08-1901 gehuwd met (2) Eva Lezer 29-08-1866 - 14-6-1941	IV.III.II.2.2.1. Henderika Nijveen 01-04-1888 - 29-10-1942 gehuwd met Sander Meijers 01-03-1884 - 29-10-1942	
	IV.III.II.2.2.1. Rosa Nijveen 15-06-1891 - 23-04-1943	
III.II.2.3. Arend Nijveen 26-06-1861 - 18-02-1867		
III.II.2.4. Geertruid Nijveen 19-05-1864 - 11-12-1933 gehuwd met Meijer Kan 02-11-1866 - 21-01-1943	IV.III.II.2.4.1. Salomon Kan 30-09-1893 - 10-06-1986 gehuwd met vier vrouwen	
	IV.III.II.2.4.2. Rosa Kan 25-01-1896 - 07-03-1896	geen ki
	IV.III.II.2.4.3. Simon Kan 12-03-1897 - 31-01-1943 Carolina van Rees 25-11-1902 - 08-10-1942	geen ki
	IV.III.II.2.4.4. N.N. 27-07-1900 - 27-07-1900	geen ki
	IV.III.II.2.4.5. Grietje Kan 16-05-1903 - 07-02-1905	geen ki
	IV.III.II.2.4.6. Lea Kan 05-01-1906 - 22-10-1943 gehuwd met Hartog de Valença 28-11-1907 - 09-09-1940	V.IV.III.II.2.4.6.1. Max de Valença
	IV.III.II.2.4.7. Grietje Kan 26-02-1909 - 31-12-1944 gehuwd met Nicolaas van den Berg 23-05-1897 - 31-10-1965	geen ki

Max de Valença

III.II.2.5.
Simon Nijveen
30-01-1867 - 14-02-1939
gehuwd met
Rebekka van der Pool
17-08-1863 - 09-08-1941

IV.III.II.2.5.1.
Froukje Nijveen
15-08-1899 - 19-02-1900

IV.III.II.2.5.2.
Simon Nijveen
15-08-1899 - 31-08-1943
gehuwd met
Jenny Falke
17-10-1907 - 08-10-1942

III.II.2.6.
Eva Nijveen
19-01-1870 - 29-10-1942
gehuwd met
Jonas Bierman
07-12-1865 - 09-04-1920

IV.III.II.2.6.1.
David Jonas Bierman
26-10-1897 - 31-01-1943
ongetrouwd

IV.III.II.2.6.2.
Simon Bierman
27-01-1901 - 28-01-1943
ongetrouwd

IV.III.II.2.6.3.
Izaak Jonas Bierman
23-3-1904 - 23-07-1943
gehuwd met
Frouwke Bollegraaf
11-01-1897 - 23-07-1943

V.IV.III.II.2.6.3.1.
Jonas Bierman
06-11-1925 - 18-09-1942

V.IV.III.II.2.6.3.2.
Hendrina Bierman
20-03-1927 - 23-07-1943

V.IV.III.II.2.6.3.3.
Eva Bierman
13-09-1939 - 23-07-1943

De erfgenamen van Simon Jonas Nijveen en voor de helft van de erfenis van Rosa Nijveen waren: Salomon Kan en Max de Valença. De andere helft van de erfenis van Rosa Nijveen ging naar de erfgenamen uit het geslacht Naiwitter.

